

## תוכן עניינים

|                                                                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| חלק א': עקרונות יסוד                                                                                                                                    | 1  |
| שער א': מבוא                                                                                                                                            | 1  |
| פרק א': המסגרת הנרמטיבית המסדירה את זכויות הנכים                                                                                                        | 1  |
| פרק ב': מעמדן הנורמטיבי של הוראות אגף השיקום                                                                                                            | 3  |
| פרק ג': פגיעה בזכות לשוויון ואיסור הפליה                                                                                                                | 5  |
| פרק ד': עילת המידתיות                                                                                                                                   | 7  |
| פרק ה': שיטת התיק הפתוח                                                                                                                                 | 9  |
| פרק ו': קבלת מסמכים רפואיים ללא תשלום                                                                                                                   | 11 |
| שער ב': הקשר הסיבתי                                                                                                                                     | 13 |
| פרק א': הקשר הסיבתי הנדרש לצורך זכאות על-פי חוק התגמולים                                                                                                | 13 |
| פרק ב': אסכולה כמבססת קשר סיבתי                                                                                                                         | 15 |
| פרק ג': הוכחת אופיו המיוחד של השירות - הוכחת הקשר הסיבתי                                                                                                | 17 |
| שער ג': אחריות המדינה בנזיקין                                                                                                                           | 19 |
| פרק א': היעדר אחריות המדינה                                                                                                                             | 19 |
| פרק ב': תביעת שיפוי מצד המדינה                                                                                                                          | 21 |
| 1. כללי                                                                                                                                                 | 21 |
| 2. בקשה להבאת ראיות לסתור - תביעת שיבוב שהגישה התובעת בגין תשלומים המשולמים על ידה                                                                      | 21 |
| 3. האם נושאת המדינה בנטל הפיצוי בתאונה מעורבת, כהגדרתה בסעיף 3(ב) לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים כאשר הנפגע הוא שוטר אשר נפגע תוך כדי שירותו בתפקיד? | 23 |
| חלק ב': חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959                                                                                                         | 25 |
| שער א': פרשנות - סעיפים 1 עד 17 לחוק                                                                                                                    | 25 |
| פרק א': פרשנות - הגדרות - סעיף 1 לחוק                                                                                                                   | 25 |
| 1. הדין                                                                                                                                                 | 25 |
| 2. כללי                                                                                                                                                 | 28 |
| 3. האם פגיעתו של המערער מהווה "חבלת שירות" בהתאם לתיקון מס' 29 לחוק?                                                                                    | 28 |
| 4. "נצרך"                                                                                                                                               | 32 |
| 5. "תקופת שירותו עקב שירותו"                                                                                                                            | 33 |
| 6. מחלה קונסטיטוציונלית - קשר סיבתי-משפטי                                                                                                               | 33 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 6.1 כללי                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 33 |
| 6.2 נטל ההוכחה                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 35 |
| 7. הבחנה בין תאונת עבודה לתאונת מקצוע וההבדלים בינם לבין ההסדר בחוק הנכים                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 35 |
| 7.1 כללי                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 35 |
| 7.2 הבחנה בין תאונת עבודה לבין ההסדר בחוק הנכים                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 36 |
| 7.3 ההבדלים בין חוק התגמולים וחוק הנכים לבין חוקי העבודה                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 37 |
| 7.4 ערעור על פסק-דינה של ועדת הערעור - מועד תחילת הזכאות לקבלת תגמולים במועד פטירת המנוח                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 38 |
| 8. ההלכה הפסוקה                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 40 |
| 8.1 ערעור על החלטת המשיב לפיה אינה קיימת עדות לקיומו של PTSD                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 40 |
| 8.2 ערעור על החלטת המשיב אשר דחה את בקשת המערערת להכרה בנכותה בגין מחלת CRPS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 41 |
| 8.3 תביעת המערער להכרה במסגרת "המסלול הירוק" בגין מחלות הסרטן בעקבות פעילותו בקישון                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 42 |
| 9. האם מקרהו של המבקש משתייך לסוג המקרים השלישי, במובן שבו עצם השירות הצבאי והחווייה הצבאית הכוללת יצרו אצלו מצב דחק אשר הוביל לפרוץ מחלתו? בית-המשפט השיב על שאלה זו בחיוב ...                                                                                                                                                                                                                                                                  | 43 |
| 10. התנאים לקבלת תגמול לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) הם חבלה, מחלה או החמרת מחלה שאירעו לחייל בתקופת שירותו ועקב שירותו. התנאי הראשון בסיפא בודק את מועד הפגיעה והתנאי השני את הקשר הסיבתי בין השירות לבין הפגיעה                                                                                                                                                                                                                               | 43 |
| 11. עולה כי בית-משפט קמא לא נתן משקל מספיק לאירועים העובדתיים כפי שאלו נקבעו על-ידי ועדת הערעורים. בחינה של אלו אל מול הכללים המשפטיים שמורה אותנו ההלכה הפסוקה מביאה לכלל מסקנה כי העימות שחוות המבקש אל מול מפקדיו, לרבות האיום שכלל ועל רקע השתלשלות האירועים כולה, מהווה אירוע חריג ביחס לשירותו הצבאי ומשכך מבסס קשר סיבתי-משפטי אובייקטיבי בין שירותו הצבאי של המבקש לבין מחלתו. מסקנה זו גם מתיישבת עם תכליתה של המסגרת החקיקתית בענייננו | 43 |
| 12. לא ניתן לקבל את הטענה, שלא נטענה על-ידי המערער בתביעתו, אלא הועלתה לראשונה על-ידי בא-כוחו במסמך הסיכומים מטעמו, הנוגעת להצבת המערער לתפקיד לוחם, אף שכישוריו הנפשיים לא איפשרו זאת                                                                                                                                                                                                                                                           | 44 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 13. כערכאת ערעור נבקש להנחות שבמקרים בהם מובאת לפני הוועדה מחלוקת בדבר קיומה או היעדרה של נכות, כאשר קצין תגמולים טוען להיעדרה של נכות והמערער טוען לקיומה של נכות וטענות שני הצדדים מגובות בחוות-דעת רפואית ובאות בפני הוועדה, יכולה הוועדה, לפי שיקול-דעתה, בנסיבות מתאימות, למנות רופא מטעם הוועדה (מומחה בתחום שבמחלוקת), אשר יכריע בסוגיה..... 44 | 14. ועדת הערעורים לפי חוק הנכים היא גוף שיפוטי שתפקידו בקרה על החלטות קצין התגמולים. גם בהיותו מעין בית-דין הפועל בסמיכות או כחלק מהמוסד המינהלי תפקידו מחייב ביצוע בקרה אמינה על החלטות המובאות לבירור בפניו, בלא שניתן יתרון דיוני לצד זה או אחר, והכל כדי להבטיח תוצאה נכונה לאחר קיומו של הליך שוויוני והוגן ..... 44 | 15. על-פי הפסיקה, הכרעה בין חוות-דעת רפואיות מקצועיות המובאות בפני ועדת הערעורים לא מעלה כל שאלה משפטית ועל-כן לא ראוי להתברר בערעור ..... 45 | 16. צדקה הוועדה בקביעתה כי נוכח התשתית העובדתית שהונחה לפניו ומסקנות המומחה, הרי שלא הוכח במקרה דנן קשר סיבתי, רפואי ומשפטי, בין האירועים הנדונים לבין פריצת המחלה אצל המערער..... 45 | 17. צדק בית-משפט קמא כאשר קבע כי אין בנמצא לאורך כל תקופת השירות, ואף לא בשנתיים שלאחר מכן, כל אינדיקציה ממנה ניתן ללמוד על קיומו של המבחן הסובייקטיבי הדורש כי האירוע האובייקטיבי שנקבע שיש לקבלו כאירוע העומד בדרישות הלכת אביאן (חשיפת המערערת לסוד המדינה) השפיע על המערערת באופן סובייקטיבי, וגרם לה לקושי נפשי שהיה בו כדי להביא לפרוץ מחלת הסכיזופרניה..... 45 | 18. ביחס לקשר הסיבתי-המשפטי נראה לנו שמתקיים קשר סיבתי כזה. כפי שעולה מחוות-דעתו של פרופ' רפפורט, מדובר באירועי דחק נפשיים קשים מתמשכים ומתפתחים. אין מדובר בסתם מקרה רגיל של הדחה מקורס קצינים כפי שהדבר יכול לקרות גם באזרחות בתחומים שונים כפי שטענה ב"כ המשיב..... 46 | 19. בסופו-של-יום אנו סבורים כי מסקנות המומחה מטעם הוועדה, בדבר קיום בעיה קודמת על רקע מחלה ניוונית, אשר נתנה את אותותיה כבר לפני הגיוס, כגורם העיקרי המסביר את הבעיה הנוכחית בגב, ובד-בבד קיום החמרה על רקע מאמצים פיזיים במהלך השירות, היא מסקנה העולה בקנה אחד עם נתוני המקרה ועם שורת ההיגיון, כאשר בוודאי אין לומר כי הצדדים הניחו בפנינו תשתית המצדיקה התערבות במסקנות אלה..... 46 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 20. גם ביחס להקשר הסיבתי-המשפטי, נראה לנו שיש לקבוע ברמת הסתברות מאוד מתקבלת על הדעת שהתקיים קשר כזה, בשים-לב לעוצמת הדחק המיוחד שחוותה המערערת בסמוך לפני הופעת המחלה ובשים-לב לקשר הצבאי המבצעי שהיה קשור לכך בתפקידה הצבאי המבצעי של המערערת.....                                                             | 46        |
| 21. ככלל, על המערער רובץ הנטל להוכיח זכאותו לתגמולים על-פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום).....                                                                                                                                                                                                                       | 46        |
| 22. המסקנה העולה מחוות-דעת מומחה הוועדה ומעדותו לפנינו, היא שאין הוכחה לכך שדחק נפשי או מחסור בשינה יכולים לגרום להתפתחות המחלה או לשנות או להחמיר את תוצאותיה, למעט במובן של החמרה זמנית בדמות העברת המחלה ממצב של הפוגה למצב סוער, כאשר ממילא מדובר במחלה שמעצם טבעה היא גלית ומתאפיינת במעברים ממצב למצב..... | 47        |
| 23. ערעור על החלטת המשיב לפיה אין קשר בין מחלת הפסוריאזיס לבין העבודה בשירות בתי הסוהר.....                                                                                                                                                                                                                      | 47        |
| 24. לא עלה בידי המערער להוכיח תנאי שירות, ובמיוחד לא עלה בידו להראות קשר בין תנאי שירות נטענים אלה לבין מצבו הרפואי.....                                                                                                                                                                                         | 49        |
| 25. שאלת הקשר הסיבתי בין מצבו הנפשי של המערער לבין אירוע שהתרחש במהלך שירותו בשב"ס.....                                                                                                                                                                                                                          | 49        |
| 26. שאלה רפואית-פסיכיאטרית במהותה, והיא נגעה לאיפיון הבעיה הנפשית ממנה סובל המערער כיום, ולקשר בינה לבין השירות הצבאי.....                                                                                                                                                                                       | 50        |
| 27. האם נותרה למערער נכות כמשמעותה בחוק, והאם אם מדובר בגרימה או בהחמרה - האם יש מקום להפחית את שיעור הנכות בגין מצב קודם?.....                                                                                                                                                                                  | 51        |
| <b>פרק ב': פרשנות - חבלה בדרך למחנה או ממנו - סעיף 1א לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                                                                              | <b>53</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 53        |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 53        |
| 3. סעיף 6 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), וחסינות המדינה מחבות נזיקית מקום בו נחבל אדם בתקופת שירותו הצבאי.....                                                                                                                                                                                           | 54        |
| <b>פרק ג': נכים ממתנדבי היישוב - משרת בשירות קבע ברציפות לשירות החובה - מיועדים לשירות ביטחון בהכשרה קדם-צבאית או בעת מבחנים ליחידת התנדבות ופרשנות סמכות להעלות שיעורים - סעיפים 2 עד 3 לחוק.....</b>                                                                                                           | <b>57</b> |
| <b>פרק ד': תקנות הנכים (כללים לקביעת דרגת נכות מיוחדת), התשכ"ו-1965.....</b>                                                                                                                                                                                                                                     | <b>59</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 59        |
| 2. דרגת נכות מיוחדת.....                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 60        |

|                                                                   |                                                                        |           |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 3.                                                                | הרחבת ההכרה לפי חוק הנכים בחיילי צבא חובה שנפגעו שלא במהלך תפקידם..... | 61        |
| פרק ה': חוק אנשי צבא דרום לבנון ומשפחותיהם, התשס"ה-2004 -         |                                                                        |           |
| סעיפים 1 עד 17 לחוק אנשי צבא דרום לבנון .....                     |                                                                        | 63        |
| 1. הדין .....                                                     |                                                                        | 63        |
| 2. טענת התיישנות .....                                            |                                                                        | 67        |
| 2.1 כללי .....                                                    |                                                                        | 67        |
| 2.2 "הבקשה מתייחסת לנכות שנגרמה על-ידי חבלה רשומה" .....          |                                                                        | 68        |
| <b>שער ב': תגמול - סעיפים 4 עד 9 לחוק .....</b>                   |                                                                        | <b>71</b> |
| פרק א': תגמולים בדרך של מענק לנכים שדרגת נכותם 10 עד 19 אחוזים    |                                                                        |           |
| - סעיף 4 לחוק .....                                               |                                                                        | 71        |
| פרק ב': תגמולים לנכה שקיבל מענק ולאחר-מכן נקבעה לו דרגת נכות      |                                                                        |           |
| גבוהה מ- 19 אחוזים; מועד תשלום המענק - סעיפים 4א ו- 4ב לחוק ..... |                                                                        | 73        |
| פרק ג': תשלום מקדמה לנכה שדרגת נכותו 10 עד 19 אחוזים - סעיף 4ג    |                                                                        |           |
| לחוק .....                                                        |                                                                        | 75        |
| פרק ד': אי-תשלום תגמולים נוספים - סעיף 4ד לחוק .....              |                                                                        | 77        |
| פרק ה': תחילה ותחולה; ברירת מענק - סעיפים 4ה ו- 4ו לחוק .....     |                                                                        | 79        |
| פרק ו': תגמולים לנכים של 10-100 אחוז - תוספת לנכה בעל דרגת נכות   |                                                                        |           |
| מיוחדת - סעיפים 5 ו- 5א לחוק .....                                |                                                                        | 81        |
| 1. הדין .....                                                     |                                                                        | 81        |
| 2. נכה עשוי להיות זכאי לתגמולי קיום בגין חוסר יכולת תעסוקתית,     |                                                                        |           |
| זמנית או צמיתה, הנובעת ממצבו הרפואי .....                         |                                                                        | 81        |
| 3. השכר הקובע בסעיף 5 לחוק זהה לשכר הקובע שבסעיף 1                |                                                                        |           |
| לחוק .....                                                        |                                                                        | 82        |
| 4. אחת מהחובות המוטלות על הוועדה הרפואית לעררים בהיותה גוף        |                                                                        |           |
| מעין שיפוטי היא חובת ההנמקה .....                                 |                                                                        | 82        |
| <b>פרק ז': תגמול למחוסר הכנסה - סעיף 6 לחוק .....</b>             |                                                                        | <b>83</b> |
| 1. הדין .....                                                     |                                                                        | 83        |
| 2. המועד הראוי לתחילת תשלום תגמול נצרך .....                      |                                                                        | 83        |
| 3. הלכה פסוקה .....                                               |                                                                        | 86        |
| 3.1 כאשר הבקשה לתשלום התגמול הוגשה הרבה לאחר חלוף שנה             |                                                                        |           |
| מיום השחרור, אזי התשלום יתבצע מיום הגשת התביעה ואילך .....        |                                                                        | 86        |
| 3.2 תגמול חפ"ר (חוסר פרנסה) ישולם לנכה מחוסר פרנסה .....          |                                                                        | 86        |
| 3.3 המערער לא עשה כל שביכולתו כדי לקבל הכנסה .....                |                                                                        | 87        |
| 3.4 על המשיב להוכיח כי עשה כל שביכולתו להתפרנס והפסקת             |                                                                        |           |
| עבודתו היא בשל מצבו הרפואי .....                                  |                                                                        | 88        |
| 3.5 אין מחלוקת כי את התגמולים על-פי החוק והתקנות יש לשלם          |                                                                        |           |
| באופן רטרואקטיבי .....                                            |                                                                        | 88        |
| 3.6 אין לכפות על המשיב לשקם את העורר .....                        |                                                                        | 90        |

|                                                                                                         |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>פרק ח': תגמולים מיוחדים - נכים שהגיעו לגיל פרישה - סעיפים 7 ו-7א לחוק</b>                            | <b>91</b>  |
| 1. הדין                                                                                                 | 91         |
| 2. פרשנות סעיף 7 לחוק                                                                                   | 92         |
| 3. הלכה פסוקה                                                                                           | 93         |
| 3.1 תכלית סעיף 7 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), לשלול את זכאותו של מי שנפגע ללא רישיון על-מנת להרתיע      | 93         |
| 3.2 תגמול נצרך הוא הגבוה שבתגמולי הקיום                                                                 | 93         |
| 3.3 התובע יגיש בקשה לקצין תגמולים ועל המשיב לתת החלטה בתביעה                                            | 94         |
| 3.4 נכה נצרך יזכה לתגמול (אחיד) מוגדל ללא כל קשר להכנסותיו                                              | 95         |
| 3.5 סעיף 7ד לחוק הנכים גובר על הוראות סעיף 7א(א) לחוק הנכים                                             | 95         |
| 3.6 נכים מעל גיל 50 יהיו זכאים רק לתגמול בסיסי עם תוספת פרישה מוקדמת                                    | 96         |
| 3.7 ההבדל בין "תגמול מתבגר" ל"תגמול נצרך"                                                               | 97         |
| <b>פרק ט': נכים שהגיעו לגיל פרישה - סעיף 7א לחוק</b>                                                    | <b>99</b>  |
| <b>פרק י': תוספת למימון צרכים מיוחדים - סעיף 7ב לחוק</b>                                                | <b>101</b> |
| <b>פרק י"א: תוספת לנכה בגיל 55 ויותר - סעיף 7ג לחוק</b>                                                 | <b>103</b> |
| <b>פרק י"ב: תוספת מיוחדת עקב פרישה מוקדמת - סעיף 7ד לחוק</b>                                            | <b>105</b> |
| <b>פרק י"ג: סייג; שני הורים ממין אחד והורים זקנים - סעיפים 7ה עד 8 לחוק</b>                             | <b>107</b> |
| <b>פרק י"ד: התנהגות רעה של נכה - סעיף 9 לחוק</b>                                                        | <b>109</b> |
| 1. הדין                                                                                                 | 109        |
| 2. כללי                                                                                                 | 109        |
| 3. נכה שהתנהגות רעה חמורה מצידו אשר גרמה לנכותו, לא יחולו עליו טובות הנאה כל שהן                        | 110        |
| 4. באם הליקוי הנפשי לא היתה ביריונות לשמה אזי אין התנהגות זו כהתנהגות רעה וחמורה שכן נבעה מדחפים נפשיים | 110        |
| <b>פרק ט"ו: זכאויות נוספות - סעיפים 9א עד 9מב לחוק</b>                                                  | <b>113</b> |
| <b>שער ג': קביעת נכות - סעיפים 10 עד 12א לחוק</b>                                                       | <b>135</b> |
| <b>פרק א': קביעת דרגת נכות - סעיף 10 לחוק</b>                                                           | <b>135</b> |
| 1. הדין                                                                                                 | 135        |
| 2. כללי                                                                                                 | 135        |
| 3. תקנות הנכים (כללים לקביעת דרגת נכות מיוחדת), התשכ"ו-1965                                             | 136        |
| 4. תקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות נכות), התש"ל-1969                                                   | 136        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5. כיצד יש לעגל את שיעור הנכות המשוקללת כאשר היא כוללת חלקי אחוזים?.....                                                                                                                                                                                                         | 137 |
| 6. הסמכות להחליט בעניין שיעור הנכות של המשיב נתונה לוועדה הרפואית בלבד.....                                                                                                                                                                                                      | 137 |
| 7. הוועדה אינה יכולה לקבוע נכות כזמנית או להפוך נכות קבועה לזמנית משום סירוב של הנכה לבצע טיפול רפואי שהומלץ על-ידה.....                                                                                                                                                         | 138 |
| 8. הרואה עצמו נפגע מהחלטת ועדה רפואית בדרג ראשון, רשאי לערור על החלטת ועדה זו לוועדה רפואית עליונה.....                                                                                                                                                                          | 139 |
| 9. על החלטתו של קצין התגמולים ניתן היה להגיש ערעור לוועדת הערעורים.....                                                                                                                                                                                                          | 140 |
| 10. קביעת הנכות תהיה, אף היא, מושפעת מההתפתחות והשינויים במדע הרפואה.....                                                                                                                                                                                                        | 141 |
| 11. תקנות "ישנות" שפג תוקפן, עלולה לגרום לעיוות דין לנכה.....                                                                                                                                                                                                                    | 142 |
| 12. התיישנות למעלה מ- 25 שנה דינה דחיה.....                                                                                                                                                                                                                                      | 143 |
| 13. הוועדה רפואית תקבע מזמן לזמן את דרגת נכותו של הנכה.....                                                                                                                                                                                                                      | 144 |
| 14. שינוי דרגת נכות בהתחשב במצבו של האיבר השני.....                                                                                                                                                                                                                              | 144 |
| 15. ערעור על פסק-דינה של ועדת הערר לפי חוק הנכים - הצגת ראיה חדשה.....                                                                                                                                                                                                           | 144 |
| 16. בכל הקשור בתקנה 9 לתקנות הנכים, בעניין נכות מוסבת, אכן דרישת התקנה הינה קיום נכות שנובעת באופן בלתי-אמצעי מפגימה מוכרת שנפגם בה הנכה, ואין בחומר הרפואי בעניינו של המערער חוות-דעת כלשהיא ממנה עולה כי הנכות הנשימתית בתחום הריאות נובעת באופן בלתי-אמצעי מהנכות הנפשית..... | 147 |
| 17. ההחמרה בליקוי השמיעה ובטנטון, הנטענת על-ידי המבקש, אינה קשורה לרעש מזיק בתקופת שירותו במשטרת ישראל, אלא לגורמים אחרים הקשורים לגילו.....                                                                                                                                     | 147 |
| <b>פרק ב': תגמולים לנכה לפי חוק זה ולפי חוק נפגעי איבה - סעיף 10א לחוק</b> .....                                                                                                                                                                                                 | 149 |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                                                                                     | 149 |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                                                                                                                                     | 149 |
| 2.1 הקשר בין מצבה הנפשי לבין פעולת האיבה הינו נרחב והוא מחייב דיון נוסף.....                                                                                                                                                                                                     | 149 |
| 2.2 על הוועדה לבחון את מצבה של המשיבה היום, ולקבוע האם הוא שונה ממצבה עובר לפגיעה.....                                                                                                                                                                                           | 150 |
| 2.3 בית-הדין אינו מוסמך להתערב בהחלטתה אלא אם מצא כי נפלה בה טעות.....                                                                                                                                                                                                           | 151 |
| 2.4 בהיעדר תיאור של הצלקת, לא ניתן לקבוע האם הוועדה הפעילה שיקול-דעתה באופן סביר.....                                                                                                                                                                                            | 152 |

|                                                                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| פרק ג': סירוב לקבל טיפול רפואי - סעיף 11 לחוק                                                                                                             | 155 |
| פרק ד': וועדה רפואית עליונה - סעיף 12 לחוק                                                                                                                | 157 |
| 1. הדין                                                                                                                                                   | 157 |
| 2. כללי                                                                                                                                                   | 157 |
| 2.1 הוועדה הרפואית העליונה מוסמכת לבחון מחדש את החלטתה של הוועדה הרפואית                                                                                  | 157 |
| 2.2 המבקש רשאי לערער על החלטת הוועדה העליונה לפני בית-המשפט המחוזי בנקודה משפטית בלבד                                                                     | 158 |
| 2.3 התיק יוחזר אל הוועדה הרפואית העליונה על-מנת שתיקבע לו דרגת נכות                                                                                       | 159 |
| 2.4 אין חובה כללית שוועדה עליונה הדנה בדרגת הנכות, תהא מורכבת מחברים מומחים בלבד                                                                          | 159 |
| 2.5 הגשת ערעור לבית-המשפט המחוזי על החלטת ועדה רפואית העליונה הינו 45 יום ממועד קבלת ההחלטה                                                               | 160 |
| 2.6 קביעת הוועדה הנוגעת לקביעת הקשר הסיבתי הינה קביעה רפואית שבית-משפט אינו נוהג להתערב בה                                                                | 161 |
| 2.7 אין חובה על הוועדה הרפואית העליונה לאמץ חוות-דעת רפואית מסויימת                                                                                       | 162 |
| 2.8 בית-המשפט אינו מוסמך להתערב בהחלטת הוועדה העליונה                                                                                                     | 162 |
| 2.9 לא כל ההחמרה בפגימה נובעת מן השירות                                                                                                                   | 163 |
| 2.9 האם התקיים פגם משפטי בהחלטת הוועדה הרפואית העליונה?                                                                                                   | 164 |
| 3. ערעור בשאלה של מתן נכות נפרדת במקרה זה בגין כאבים ושינויים שחיקתיים בנוסף לקביעה של 40% נכות בשל הגבלת יישור הברך                                      | 165 |
| 4. טענות לדחיית תביעה על-הסף - חוסר סמכות עניינית ומקומית                                                                                                 | 167 |
| 5. ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים כי המערער זכאי ל- 15% נכות זמנית וכי לא נותרה לו נכות יציבה בגין פגיעתו בעבודה                                    | 168 |
| 6. דחיית תביעה על-הסף - סמכות עניינית                                                                                                                     | 169 |
| 7. האם היה מקום לקזז את המענק מהנכות הזמנית שנקבעה בהחמרת המצב?                                                                                           | 170 |
| 8. ערעור על דחיית תביעת התובעת לתשלום תגמול פרישה מוקדמת                                                                                                  | 171 |
| 9. תביעה המכוונת כנגד החלטת "וועדה רפואית לעררים - קרנות הפנסיה" כי לתובע נכות מלאה בשיעור 100%, כאשר החלוקה היא 30% בגין תאונת עבודה ו- 70% בגין מחלותיו | 173 |

|                                                                                                                                                                   |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 10. ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים אשר התאימה למערער נכות רפואית בשיעור 19.25% ולא הפעילה בעניינו את תקנה 15 לתקנות הביטוח הלאומי                           | 174        |
| 11. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי, בגדרו נדחה ערעור המבקש על החלטת וועדה רפואית עליונה שלא להכיר בהחמרה במצבו הנפשי - סכיזופרניה - הערעור נדחה   | 176        |
| 12. עתירה שעניינה שיעור הנכות שנקבעה לעותר על-ידי הוועדות הרפואיות הפועלות מכוח חוק הנכים - העתירה נדחתה                                                          | 178        |
| 13. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי, שקיבל את הערעור על פסק-דין של ועדת הערעורים על-פי חוק הנכים, וקבע, כי המבקשת לא תוכר כנכת צה"ל - הבקשה התקבלה | 179        |
| 14. ערעור על החלטת הוועדה הרפואית העליונה - פגיעה שורשית - הערעור נדחה                                                                                            | 182        |
| <b>פרק ה': ערעור לפני בית-המשפט המחוזי - סעיף 12א לחוק</b>                                                                                                        | <b>185</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                                           | 185        |
| 2. כללי                                                                                                                                                           | 185        |
| 3. על מבקש הרשות להראות כי הבקשה מגלה חשיבות או מעוררת סוגיה משפטית כללית                                                                                         | 185        |
| 4. בית-המשפט יתערב כאשר ישנם פגמים בהחלטת הוועדה                                                                                                                  | 186        |
| 5. טוב היה עושה בית-המשפט המחוזי אם היה מורה על השבת הדיון בעניינו של המבקש לגורם המוסמך                                                                          | 187        |
| 6. הוועדה רשאית שלא לקבל את ממצאים מחוות-דעת המומחה מנימוקים סבירים                                                                                               | 188        |
| 7. טענות עובדתיות אין מקומן להתברר במסגרת ערכאת ערעור                                                                                                             | 189        |
| 8. עיגול נכותו של המערער כלפי מטה מהווה טעות משפטית                                                                                                               | 190        |
| 9. הוועדה תיבחן האם למערער נכות בגין כאביו בברכו השמאלית והאם יש להכיר בפגימה זו כנכות מוסבת                                                                      | 191        |
| 10. עניינו של המערער יובא בפני וועדה בהרכב אחר, כדי שיראה כי אכן הצדק נעשה                                                                                        | 192        |
| <b>שער ד': תשלומים - סעיפים 13 עד 23 לחוק</b>                                                                                                                     | <b>193</b> |
| <b>פרק א': הזמן לתשלום תגמולים - סעיף 13 לחוק</b>                                                                                                                 | <b>193</b> |
| <b>פרק ב': איסור העברת תגמול - סעיף 14 לחוק</b>                                                                                                                   | <b>195</b> |
| <b>פרק ג': איסור עיקול על תגמול - סעיף 15 לחוק</b>                                                                                                                | <b>197</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                                           | 197        |
| 2. בקשת רשות ערעור על דחיית ביטול עיקול על כספי גמלת נכות                                                                                                         | 197        |
| <b>פרק ד': עיכוב תגמול - סעיף 16 לחוק</b>                                                                                                                         | <b>199</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                                           | 199        |

|                                                                                                                                                  |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2. ערעור על החלטת המשיב, לפיה ינוכו לשיעורין סכומי כסף מהתגמול החודשי המשולם למערער, מאחר והמענק שהוא קיבל להחלפת רכבו הרפואי כלל תשלום יתר..... | 199        |
| 3. האם יש לחייב את המערער בהשבת התשלום אשר שולם ביתר?.....                                                                                       | 201        |
| <b>פרק ה': פקיעת הזכות לגימלה - סעיף 17 לחוק - הסעיף בוטל.....</b>                                                                               | <b>203</b> |
| <b>פרק ו': מאימתי משלמים תגמולים - סעיף 18 לחוק כולל סעיפים 18 עד 18ג - תיקון התשפ"ג.....</b>                                                    | <b>205</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                     | 205        |
| 2. כללי.....                                                                                                                                     | 206        |
| 3. על המבקש להוכיח כל ראייה רפואית המבססת את טענתו, לפיה יש לשלם לו תגמולים בגין נכות של 50% בגין השנים הקודמות.....                             | 206        |
| 4. ועדת הערעור קיבלה את עמדת קצין התגמולים, כי לא הוגשה לו תביעה המתבססת על הוראות סעיף 18(ו) לחוק הנכים.....                                    | 207        |
| 5. אין מקום להתערבות בית-המשפט בקביעה הוועדה כאשר היא נמקה את החלטתה.....                                                                        | 208        |
| 6. בסעיף 18 לחוק הנכים לא קיימת הוראה המסדירה את מועד תחילת תשלום התגמולים, כאשר תביעה מתקבלת על יסוד הסעיף הנ"ל.....                            | 209        |
| 7. תביעתו המחודשת של המערער מציינת כי התופעות הפוסט-טראומטיות הלכו והחמירו במשך השנים שחלפו.....                                                 | 209        |
| 8. אין בפני בית-המשפט תשתית עובדתית המאפשרת לקבוע כי אי-הגשת התביעה נבעה ממצבו הנפשי של המערער.....                                              | 210        |
| 9. אין הוועדה הרפואית העליונה מוסמכת לקבוע למערער דרגת נכות רטרואקטיבית במקרה זה.....                                                            | 211        |
| 10. המערער עמד בנטל הרובץ עליו להוכחת הנסיבות אשר מצדיקות את הארכת תקופת ההתיישנות.....                                                          | 212        |
| 11. המערער סבל מנכות נפשית גבוהה בשעור 50%. אולם אין מדובר במי שנפגמה הבנתו את המציאות או שאינו מחובר למציאות.....                               | 212        |
| 12. המשיב אינו רשאי לשלם רטרואקטיבית למעבר לשנה מיום שהוגשו ראיות חדשות.....                                                                     | 213        |
| 13. בית-המשפט אינו מתערב בהחלטת קצין התגמולים כאשר החלטתו נכונה.....                                                                             | 214        |
| 14. יש לראות במכתבו של המנוח משנת 1970 כתביעה כדין להכרה במחלת הסוכרת בה לקה כתוצאה מהשירות.....                                                 | 214        |
| 15. בקשת תגמולים תוך שנה מיום פטירת המנוחה מזכה את המערערים בתגמול.....                                                                          | 216        |

|                                                                                                                                             |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 16. הסמכות לקבוע מאימתי ישולמו תגמולים היא בידי קצין התגמולים זולת אם נקבע אחרת בחוק                                                        | 217        |
| 17. ערעור על החלטת המשיב לפיה אי הגשת התביעה בשלב מוקדם יותר אינה נובעת מתסמונת הפוסט טראומטית                                              | 217        |
| 18. עתירה מינהלית, על החלטת בית-המשפט המחוזי בנוגע למועד אשר ממנו על משרד הביטחון לשלם למפרע תגמולים להם נקבעה זכאותו של הנכה - הערעור נדחה | 218        |
| 19. ערעור על החלטת המשיב, בה דחה את בקשת המערער לתשלום רטרואקטיבי של תגמול נצרך - הערעור התקבל בחלקו                                        | 222        |
| 20. סעיפים 18א עד 18ג לחוק - תיקון התשפ"ג                                                                                                   | 227        |
| <b>פרק ז': תחילת תגמול לנכה מכוח שירות - סעיף 19 לחוק</b>                                                                                   | <b>229</b> |
| <b>פרק ח': למי משלמים תגמול - סעיף 20 לחוק</b>                                                                                              | <b>231</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                     | 231        |
| 2. תגמולים כ"בן משפחה" של חייל שנפטר                                                                                                        | 231        |
| <b>פרק ט': תגמולים לאחר פטירתו של נכה - סעיף 20א לחוק</b>                                                                                   | <b>233</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                     | 233        |
| 2. כללי                                                                                                                                     | 233        |
| 3. אין להתיר לאדם לקבל כפל גמלאות                                                                                                           | 234        |
| 4. קבלת קיצבה מהמל"ל משמעותו הימנעות לתבוע זכויות אחרות                                                                                     | 235        |
| 5. ההענקות שקיבל המנוח היו כחסד והם אינן מחייבות את המוסד לביטוח לאומי                                                                      | 235        |
| 6. אין כל רלוונטיות לשאלה מתי הוכרה נכותו של המנוח או מתי הוכר כנצרך                                                                        | 236        |
| 7. יש להוכיח חיים משותפים על-מנת להיחשב ידועה בציבור של המנוח                                                                               | 238        |
| 8. החובה לשלם את התגמול 36 החודש מוטלת על המשיב פעם אחת                                                                                     | 238        |
| 9. החוק אינו מבחין בין תגמול זמני לבין תגמול קבוע המשתלם במשך תקופה ארוכה                                                                   | 239        |
| <b>פרק י': התשלום - מאוצר המדינה; סילוק מילוות שיקום; זקיפת תשלומים קודמים - סעיפים 21 עד 23 לחוק</b>                                       | <b>241</b> |
| <b>שער ה': ארגון - סעיפים 25 עד 29 לחוק</b>                                                                                                 | <b>243</b> |
| <b>פרק א': קציני תגמולים - סעיף 25 לחוק</b>                                                                                                 | <b>243</b> |
| <b>פרק ב': ועדות ערעור - סעיף 26 לחוק</b>                                                                                                   | <b>245</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                     | 245        |
| 2. כללי                                                                                                                                     | 245        |
| 3. אי-התערבות בית-משפט של ערעור - הטעמים                                                                                                    | 245        |

|                                                                                                                                                       |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>פרק ג': סמכויות עזר - קבלת מידע מרשות המיסים - סעיפים 27 ו- 27א</b>                                                                                |            |
| <b>לחוק</b>                                                                                                                                           | <b>247</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                               | 247        |
| 2. כללי                                                                                                                                               | 247        |
| 3. סמכות הוועדה להיזקק לסרט וידיאו או חקירה סמויה                                                                                                     | 248        |
| 4. חסינות שיפוטית של ועדת התגמולים                                                                                                                    | 248        |
| <b>פרק ד': סדרי דין - סעיף 28 לחוק</b>                                                                                                                | <b>249</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                               | 249        |
| 2. כללי                                                                                                                                               | 249        |
| 3. סמכות להיזקק לידיעתם ולניסיונם של חבריה בעניינים שבמומחיותם                                                                                        | 249        |
| 4. חוות-דעת שאיננה ערוכה לפי כללי הדין                                                                                                                | 250        |
| 5. סעיף 28 מול סעיף 35 לחוק                                                                                                                           | 250        |
| 6. על וועדה לבחון כל אחת מחוות-הדעת שבפניה                                                                                                            | 251        |
| <b>פרק ה': קביעת דרגת נכות יחד עם חוות-דעת על הקשר הסיבתי - סעיף</b>                                                                                  |            |
| <b>28א לחוק</b>                                                                                                                                       | <b>253</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                               | 253        |
| 2. כללי                                                                                                                                               | 253        |
| 3. סעיף 28א לחוק הנכים דורש לשוב ולקבוע את שיעור ההחמרה על-פי חוות-דעת רפואית שיש בה קשר סיבתי                                                        | 254        |
| 4. קצין התגמולים התבסס על החלטת הוועדה הרפואית                                                                                                        | 255        |
| 5. ישנו קשר סיבתי בין המחלה ממנה סבל המנוח לבין נסיבות פטירתו                                                                                         | 256        |
| 6. אין קשר סיבתי בין כאבי הגב לבין התאונה                                                                                                             | 256        |
| 7. בכל מקרה ומקרה מתחייבת הנמקה של תוצאת החישוב האמור ואין להסתפק בקביעה בעלמא                                                                        | 256        |
| 8. הוועדה הרפואית מוסמכת לקבוע אחוזי נכות שהוכרה על-ידי קצין התגמולים אשר נגרמה על-ידי השירות הצבאי                                                   | 257        |
| 9. ערעור על החלטת קצין התגמולים שלא להכיר במחלת הקרוהן ממנה המערער סבל כמחלה שנגרמה או הוחמרה עקב השירות הצבאי - הערעור נדחה                          | 257        |
| 10. בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, שדחה את ערעורו של המבקש על החלטתה של הוועדה הרפואית העליונה הפועלת על-פי חוק הנכים - הבקשה נדחתה | 260        |
| 11. עתירה על החלטתו של בית-הדין הארצי לעבודה, שדחה בקשה לרשות ערעור על פסק-דינו של בית-הדין האזורי - העתירה נדחתה                                     | 263        |

|                                                                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 12. בקשת רשות לערער על החלטת בית-המשפט השלום, לפיה נעתר בית-המשפט לבקשתו של התובע, המשיב ומינה מומחה נוסף, אורתופד בתחום הברכיים - הבקשה נדחתה                                                     | 265 |
| 13. בקשות להעברת דיונים בערעורים על החלטות הועדות הרפואיות העליונות מחוסר סמכות מקומית - הבקשות נדחו                                                                                               | 266 |
| 14. ערעור על פסק-דין של ועדת הערר לפי חוק הנכים - קשר סיבתי בין מחלת הלוקמיה בה לקה המערער לבין חשיפתו לקרינה בזמן שירותו הצבאי - הערעור התקבל                                                     | 268 |
| 15. בקשת רשות ערעור על החלטת ועדת עררים לפי חוק הנכים - "נכה נצרך" בשל מחלת סכיזופרניה - הבקשה נדחתה                                                                                               | 271 |
| 16. ערעור על החלטת המשיב, אשר דחה את בקשת המערער להכרה בנכותו משקבע, כי לא הוכח קשר סיבתי בין תלונותיו בנוגע לגב תחתון וצוואר לבין חבלותיו בארבעה אירועים שהתרחשו במהלך שירותו הצבאי - הערעור נדחה | 272 |
| 17. בקשת הנתבעת 4, מדינת ישראל-משרד הביטחון, לסילוק התביעה על-הסף - התביעה היתה בגין התרשלותן של הנתבעות באבחון וטיפול של חסימה מולדת (UPJ) ממנה סבלה התובעת - הבקשה התקבלה                        | 275 |
| 18. ערעור על החלטת המשיב, לפיה אין קשר סיבתי בין ליקוי השמיעה והטנטון של המערער לבין תנאי שירותו במשטרה - הערעור נדחה                                                                              | 279 |
| 19. בקשה למחיקת התביעה על-הסף - כרטיס נכה "לפטור מעמידה בתור" - הבקשה התקבלה                                                                                                                       | 282 |
| 20. ערעור על החלטת המשיב, שדחתה את תביעת המערער להכרת זכות לפי חוק הנכים - סוכרת וכאבי גב - הערעור התקבל                                                                                           | 284 |
| 21. ערעור על החלטת המשיב, בה קבע המשיב, כי אין קשר בין כאבי הגב התחתון של המערער, לבין שירותו במשטרה - הערעור נדחה                                                                                 | 286 |
| 22. בקשה להביא ראיות לסתור את קביעת הוועדה הרפואית, ולמנות מומחה בתחום האורטופדיה - הבקשה התקבלה                                                                                                   | 287 |
| 23. ערעור על החלטת המשיב, אשר דחה את בקשת המערער להכרה בנכותו - כאבי גב - הערעור נדחה                                                                                                              | 289 |
| 24. ערעור על החלטת המשיב, בה דחה המשיב את תביעת המערער להכיר בו כנכה בעקבות אירוע חבלתי שקרה מחוץ לשעות העבודה, בו נחבל המערער בקרסול ימין - הערעור נדחה                                           | 290 |
| 25. נדון ערעור על החלטת קצין התגמולים, לפיה אין קשר סיבתי בין כאבי הגב התחתון מהם סבל המערער עוד טרם הגיוס לבין תנאי השירות הצבאי - ספונדילוליזיס - הערעור נדחה                                    | 292 |

|                                                                                                                                                                                                                         |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 26. ערעור על החלטת המשיב, לפיה אין קשר סיבתי בין ההפרעה בעמוד השדרה המתני לבין תאונות שעבר המערער בשירותו - הערעור נדחה.....                                                                                            | 294        |
| 27. ערעור על החלטת המשיב, כי דלקת הריאות וברונכיוליטיס אובליטרנס של המערער החמירו בתקופת שירותו הצבאי ועקב שירותו הצבאי של המערער, וכי ההחמרה שעל חשבון השירות היא בשיעור של 75% מדרגת הנכות הכוללת - הערעור התקבל..... | 295        |
| <b>פרק ו': הרכבן של ועדות רפואיות - סעיף 29 לחוק.....</b>                                                                                                                                                               | <b>299</b> |
| <b>שער ו': הבקשות וההחלטה בהן - סעיפים 30 עד 35 לחוק.....</b>                                                                                                                                                           | <b>301</b> |
| <b>פרק א': בקשות - סעיף 30 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                | <b>301</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                            | 301        |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                                                                            | 301        |
| 3. מהי "תביעה" ומהו "יום הגשת התביעה".....                                                                                                                                                                              | 301        |
| 4. יש לפרש את התביעה "יום הגשת התביעה" כיום בו הוגשה הבקשה לקבלת תגמול הנצרך.....                                                                                                                                       | 302        |
| <b>פרק ב': ההחלטה בבקשות - סעיף 31 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                        | <b>303</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                            | 303        |
| 2. חובת הנמקה.....                                                                                                                                                                                                      | 303        |
| 3. חובת פסיקה "בהקדם".....                                                                                                                                                                                              | 304        |
| <b>פרק ג': מילווה עד למתן החלטה - סעיף 31א לחוק.....</b>                                                                                                                                                                | <b>305</b> |
| <b>פרק ד': התיישנות תביעות - הארכת מועד התיישנות בחבלה רשומה - סעיפים 32 ו- 32א לחוק.....</b>                                                                                                                           | <b>307</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                            | 307        |
| 2. תקופת התיישנות.....                                                                                                                                                                                                  | 308        |
| 3. החלטה חדשה - אף אם ניתנה החלטה סופית.....                                                                                                                                                                            | 309        |
| 4. סמכות קצין תגמולים להאריך מועדים.....                                                                                                                                                                                | 309        |
| 5. "שיקולי-צדק".....                                                                                                                                                                                                    | 309        |
| 6. התביעה מתיישנת בתום שלוש שנים.....                                                                                                                                                                                   | 310        |
| 7. על המערער להרים את הנטל להוכיח כי יש להאריך את מועד ההתיישנות.....                                                                                                                                                   | 311        |
| 8. ההתיישנות לא חלה על מחלות של הסכיזופרניה.....                                                                                                                                                                        | 311        |
| 9. יש להוכיח חבלה רשומה.....                                                                                                                                                                                            | 312        |
| 10. יש לאפשר למערער להביא את ראיותיו היות ויש קשר סיבתי בין שירותו הצבאי לבין מחלת הלב ממנה הוא לוקה כיום.....                                                                                                          | 313        |
| 11. בהיעדר חבלה רשומה כלשהי לא ניתן, להאריך את תקופת ההתיישנות.....                                                                                                                                                     | 313        |
| 12. לא ניתן להאריך את תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק מאחר שלא מתקיימים במצטבר תנאי החוק מכוח סעיף 32א.....                                                                                                                 | 314        |

|                                                                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 13. העלאת טענת ההתיישנות לראשונה בסיכומי המשיב הינה נפסדת ובלתי-ראויה.....                                                                                                     | 315 |
| 14. בקשה למחיקה על-הסף - התיישנות.....                                                                                                                                         | 315 |
| 15. מחיקת תביעה על-הסף - תביעה בגין רשלנות רפואית לכאורה במהלך ביצוע ניתוח לסגירת נקב באוזן.....                                                                               | 317 |
| 16. מהו למעשה מועד תחילת מניין הימים לצרכי חישוב תקופת ההתיישנות בתביעת מעביד - מיטיב?.....                                                                                    | 318 |
| 17. סוגיית התקיימותם של התנאים המצטברים שנקבעו בסעיף 32א לחוק הנכים.....                                                                                                       | 319 |
| 18. ערעור על החלטת קצין התגמולים, לפיה אין לראות במסמכים הנוספים שהעביר המערער כ"עובדות חדשות" או "ממצאים המהווים ראיה חדשה" - הפרעה פוסט טראומטית (PTSD) - הערעור נדחה... 320 |     |
| <b>פרק ה': ערעור לפני ועדת ערעור - סעיף 33 לחוק..... 323</b>                                                                                                                   |     |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                   | 323 |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                                   | 323 |
| 3. מועד הגשת הערעור - הארכת מועד.....                                                                                                                                          | 323 |
| 4. לא ניתן לעקוף את הדרך הקבועה בחוק הנכים והסמכות בהשגה כנגד החלטת קצין התגמולים הינה ועדת הערעורים.....                                                                      | 324 |
| 5. הגשת ערעור באיחור רב ובלא טעמים מוצדקים לא איפשרה הארכת מועד.....                                                                                                           | 325 |
| 6. יש לקבל את טענת המערער שבקביעה זו סתתה החלטת וועדה רפואית עליונה, מהוראות פסק-הדין שבפשרה.....                                                                              | 326 |
| 7. קצין התגמולים הוא הגורם הבלעדי שמוסמך להכיר בנכות.....                                                                                                                      | 327 |
| 8. הסמכות לדון ולהכריע אינה נתונה בידי בית-משפט.....                                                                                                                           | 327 |
| 9. לוועדת הערעורים הסמכות להאריך את מועד הגשת הערעור.....                                                                                                                      | 328 |
| 10. בקשת המשיב לסילוק הערעור על-הסף בשל היעדר עילה ו/או בשל האיחור בהגשתו.....                                                                                                 | 329 |
| 11. העברת התובענה לבית-המשפט המוסמך - ועדת הערעורים.....                                                                                                                       | 330 |
| 12. ערעור על החלטת קצין התגמולים, לפיה אין קשר סיבתי בין מחלת האפילפסיה של המערער, שסימניה הופיעו עוד טרם גיוסו, לבין תנאי השירות הצבאי - הערעור התקבל.....                    | 331 |
| <b>פרק ו': ערעור לבית-המשפט - סעיף 34 לחוק..... 335</b>                                                                                                                        |     |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                   | 335 |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                                   | 335 |
| 3. העדפת חוות-דעת אחת על האחרת - ממצא עובדתי.....                                                                                                                              | 336 |
| 4. ועדת ערעור.....                                                                                                                                                             | 336 |
| 5. רשות ערעור - אימתי.....                                                                                                                                                     | 337 |
| 6. שאלת הקשר הסיבתי - שאלה משפטית.....                                                                                                                                         | 337 |
| 7. קביעה לעניין החמרה - קביעה עובדתית.....                                                                                                                                     | 337 |

|                                                                                                                                                                                                                       |                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 8. על המבקש להצביע על פגם משמעותי שנפל בעבודת הוועדה או על נקודה משפטית                                                                                                                                               | 338.....        |
| 9. על החלטת ועדת הערעור ניתן לערער בסוגיה משפטית בלבד                                                                                                                                                                 | 338.....        |
| 10. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי, בו נדחה ערעורו של המבקש על החלטתה של ועדת הערעור לפי חוק הנכים - הבקשה נדחתה                                                                                      | 338.....        |
| 11. בקשת רשות לערער על פסק-הדין של בית-המשפט המחוזי - אין די בהצבעה על "שגרה מתוחה" כדי לעמוד בדרישות היסוד האובייקטיבי של מבחן הקשר הסיבתי-משפטי, אלא יש צורך להצביע על "חריגות ומיוחדות" בתנאי השירות - הבקשה נדחתה | 340.....        |
| 12. בקשת רשות ערעור על החלטת בית-המשפט המחוזי, אשר דחה את ערעורו של המבקש על החלטת ועדת הערעורים לפי חוק הנכים - הבקשה נדחתה                                                                                          | 342.....        |
| 13. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי - קשר של החמרה בין השירות הצבאי לבין המחלה, בשל האיחור באבחון - הבקשה התקבלה                                                                                       | 343.....        |
| 14. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי, שדחה את ערעורו של המבקש על החלטתה של ועדת הערעורים לפי חוק הנכים - הבקשה נדחתה                                                                                    | 346.....        |
| 15. ערעור על פסק-דין של ועדת הערעור לפי חוק הנכים - הכרת טרשת נפוצה כפגיעה שנגרמה כתוצאה מהשירות הצבאי - הערעור נדחה                                                                                                  | 347.....        |
| 16. ערעור על החלטת קצין התגמולים, שלא להכיר במערער כזכאי לפי החוק, מתוך שנכותו, מחלת סכיזופרניה שהתפרצה במהלך שירותו, אינה קשורה בקשר סיבתי לתנאי השירות הצבאי - הערעור נדחה                                          | 349.....        |
| 17. ערעור על פסק-דין של ועדת הערר לפי חוק הנכים, במסגרתה קבעה הוועדה, כי אין קשר סיבתי-משפטי בין מחלת Cholinergic urticaria, בה לקה המערער לבין שירותו הצבאי - הערעור התקבל                                           | 354.....        |
| <b>פרק ז': החלטות חדשות - סעיף 35 לחוק</b>                                                                                                                                                                            | <b>361.....</b> |
| 1. הדין                                                                                                                                                                                                               | 361.....        |
| 2. כללי                                                                                                                                                                                                               | 361.....        |
| 3. תשלומים רטרואקטיביים                                                                                                                                                                                               | 361.....        |
| 4. התרשלות קצין תגמולים                                                                                                                                                                                               | 362.....        |
| 5. סעיף 35(א) לחוק הנ"ל קובע כי קצין התגמולים רשאי לתת החלטה חדשה בכל בקשה, אף אם ניתנה בה כבר החלטה סופית                                                                                                            | 362.....        |
| 6. האם ההתפשטות של הפסוריאזיס היתה חלק מהמהלך הטבעי של המחלה או שמא ההחמרה נבעה מיחסם של מפקדי המערער אל המערער והעובדה שהודחה מקורס מש"קי ת"ש?                                                                       | 363.....        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 7. ערעור על החלטת המשיב לפיה חוות-דעת חדשה מטעם המערער איננה מכילה כל חידוש רפואי, ולפיכך אין לראות בה "ראיה חדשה".....                                                                                                                                            | 364        |
| 8. האם יש ב"ראיה החדשה" בסיס לשינוי קביעת ועדת הערעור בהליך הקודם?.....                                                                                                                                                                                            | 366        |
| 9. מחלה נפשית אשר הוחמרה בשיעור 2/3 על חשבון השירות.....                                                                                                                                                                                                           | 367        |
| 10. ערעור על החלטת המשיב לפיב אין מקום לשינוי החלטתו הקודמת לפיה כאבי גב תחתון של המערער החמירו בשיעור 20%.....                                                                                                                                                    | 369        |
| 11. ערעור על החלטת המשיב אשר דחה את בקשתו של המערער לעיון חוזר ולהכרה בנכותו לאור חוות-דעת חדשה של מומחה רפואי.....                                                                                                                                                | 372        |
| 12. ערעור על החלטת קצין התגמולים, אשר קבע כי אין קשר סיבתי בין תנאי שירותו הצבאי של המערער - כעובד כללי, קונדיטור ואחראי מטבח - לבין הספונדילוליזיס והכאבים בגבו התחתון.....                                                                                       | 374        |
| <b>פרק ח': החזרת תגמולים ששולמו שלא כדין - סעיף 35 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                                   | <b>377</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                                                                                                                       | 377        |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                                                                                                                       | 377        |
| 3. סמכות לשנות הסכם פשרה.....                                                                                                                                                                                                                                      | 377        |
| 4. בקשת להבאת ראיות לסתור את קביעת הוועדה הרפואית של משרד הביטחון-קצין התגמולים - פער בין המצב הרפואי כפי שדווח בהחלטת הוועדה הרפואית של משרד הביטחון - קצין התגמולים, לבין המצב הרפואי והפסיכולוגי אשר דווח בבדיקת המכון הרפואי לבטיחות בדרכים - הבקשה נדחתה..... | 378        |
| <b>פרק ט': עיכוב זמני של התגמולים - סעיף 35ב לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                                         | <b>383</b> |
| <b>פרק י': החלטה על גמר נכות - סעיף 35ג לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                                              | <b>385</b> |
| <b>שער ז': הוראות כלליות - סעיפים 36 עד 44 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                                           | <b>387</b> |
| <b>פרק א': תשלומים לפי חוק זה ופיצויים לפי חוק אחר - סעיף 36 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                         | <b>387</b> |
| 1. כללי.....                                                                                                                                                                                                                                                       | 387        |
| 2. תביעת שיפוי של המדינה.....                                                                                                                                                                                                                                      | 389        |
| 3. מעת שמדובר בביטוח, ועל-כן ביחס לחלק מענפי אותו ביטוח קיימת זיקה בין השכר לפיצוי.....                                                                                                                                                                            | 389        |
| 4. הפטור שניתן למדינה מאחריות נזיקית אינו סוגר את הדלת בפני ניזוק לתבוע את נזקו ממזיקים שאינם המדינה.....                                                                                                                                                          | 390        |
| 5. סעיף 36(א)(1) לחוק הנכים הנ"ל קובע כי ניתנת בידי התובע אפשרות להגיש שתי תביעות, אך לא ניתן לגבות כפליים פיצויים.....                                                                                                                                            | 391        |
| 6. השוני בין סעיף 11 לחוק הגזזת הנ"ל לבין סעיף 36 לחוק הנכים הנ"ל.....                                                                                                                                                                                             | 392        |

|                                                                                                                                                                      |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 7. כל עוד לא גבתה המדינה את המגיע לה, רשאי הנכה בהסכמת קצין התגמולים, להחזיר לה את ההענקה ומשולמו הסכומים הנכה זכאי לתבוע לפי החוק האחר.....                         | 393        |
| 8. היות ומדובר בתאונת דרכים יש להחזיר למשיבה, מדינת ישראל, את התשלומים.....                                                                                          | 394        |
| 9. סעיף 36 לחוק הנכים קובע הסדר מיוחד למקרה בו קיימת זכות לפי חוק זה בעת ובעונה אחת גם זכות לפיצויים בשל עוולה נזיקית.....                                           | 395        |
| 10. ככל שהנכה מבצע בחירה לפי חוק אחר הוא מתנתק מחוק הנכים, אין החוק והתגמולים המשולמים על-פיו חל עליו.....                                                           | 396        |
| 11. לנפגע הזכות לתבוע לפי חוק הנכים ולפי חוק הפיצויים, אך כל עוד לא ישיב את הכספים שקיבל לא יוכל לקבל את הסכומים שייפסקו לזכותו בתביעה לפי חוק הפיצויים.....         | 398        |
| 12. בקשה להבאת ראיות לסתור בתביעה לשיפוי בגין תגמולים ותשלומים שמשולמים לנכת צה"ל.....                                                                               | 399        |
| 13. תביעת שיפוי של המדינה בהתאם לסעיף 36(א)(2) לחוק הנכים על תגמולים ששילמה לנפגע, וזאת כנגד הנתבעת שביטחה במועד התאונה את הקטנוע ואשר יש לראות בה כמזיקה ישירה..... | 400        |
| <b>פרק ב': זכויות לפי חוק זה ולפי חוק הביטוח הלאומי - סעיף 36א לחוק</b>                                                                                              | <b>401</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                         | 401        |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                         | 402        |
| 3. ההלכה הפסוקה.....                                                                                                                                                 | 402        |
| 3.1 סעיף 36א לחוק הנכים שולל מאת הנכה את הזכות לתבוע בו-זמנית את המוסד לביטוח לאומי ואת קצין התגמולים.....                                                           | 402        |
| 3.2 סעיף 36א לחוק קובע כי הבחירה במסלול התביעה הינה בידי הנכה.....                                                                                                   | 402        |
| 3.3 סעיף 36א לחוק הנכים קובע כי הוראות החוק לא יחולו על נכה שמימש את הבחירה בסעיף 323 לחוק הביטוח הלאומי.....                                                        | 402        |
| 3.4 על המשיב מוטלת חובה לברר את שאלת תשלום הקיצבה מהמל"ל מייד כשמוגשת לו תביעה.....                                                                                  | 403        |
| 3.5 בחירה בין חוק הנכים לחוק הביטוח הלאומי - הערעור נדחה.....                                                                                                        | 404        |
| <b>פרק ג': זכויות לפי חוק זה ולפי חוק שירות המדינה (גמלאות), התשט"ו-1955 - סעיף 36ב לחוק</b>                                                                         | <b>409</b> |
| <b>פרק ד': בדיקות חדשות - סעיף 37 לחוק</b>                                                                                                                           | <b>413</b> |
| 1. הדין.....                                                                                                                                                         | 413        |
| 2. כללי.....                                                                                                                                                         | 413        |
| 3. ההלכה הפסוקה.....                                                                                                                                                 | 414        |

|     |                                                                 |     |
|-----|-----------------------------------------------------------------|-----|
| 3.1 | ניתן לדרוש להיבדק מחדש על-ידי ועדה רפואית אם עברו לפחות         | 414 |
| 3.2 | שישה חודשים מיום קביעת דרגת הנכות האחרונה                       | 414 |
| 3.2 | הצבת דרישות נוקשות ביחס להרכב הנדרש של הוועדות                  |     |
|     | העליונות עשויה ליצור קשיים ממשיים בשינוי דרגת הנכות             |     |
| 415 | האחרונה                                                         | 415 |
| 3.3 | אין בהחלטת הוועדה או בפסק-דין של בית-המשפט המחוזי כדי           |     |
| 415 | למנוע מהמבקש לבקש בדיקה מחודשת                                  | 415 |
| 3.4 | נכה המגיש ערעור צריך אמנם להביא בחשבון שתביעתו תיבחן            |     |
|     | מחדש, והוא יכול למצוא עצמו במצב שלא רק שערעורו יידחה אלא        |     |
| 416 | יפסיד את הקיים                                                  | 416 |
| 3.5 | סעיף 37(א) לחוק הנכים קובע כי קצין התגמולים רשאי להורות         |     |
|     | אחת לשנה על בדיקת הנכה, אם לא הורתה הוועדה הרפואית הוראה        |     |
| 416 | אחרת                                                            | 416 |
| 3.6 | המערער רשאי לערער על ההחלטה שניתנה בפני ועדת הערעורים           |     |
| 417 | תוך 30 יום מיום קבלתה                                           | 417 |
| 3.7 | קצין התגמולים אינו חייב להודיע למערער על החלטתו לקיים           |     |
| 417 | חקירה סמויה בקשר לתפקודו                                        | 417 |
| 3.8 | כאשר לקצין התגמולים יש יסוד להניח כי חל שינוי בדרגת נכותו       |     |
|     | של נכה, רשאי הוא להורות על בדיקה מחדש לאחר שחלפה                |     |
| 418 | חצי שנה                                                         | 418 |
| 3.9 | ערעור על החלטת ועדת הערעורים - מועד תחילת דרגת נכותו של         |     |
|     | המערער היא מיום 21.10.11, וזאת בשונה מהחלטת הוועדה              |     |
|     | הרפואית אשר קבעה את מועד תחילת נכותו של המערער                  |     |
| 419 | רטוראקטיבית מיוני 1967                                          | 419 |
|     | <b>פרק ה': נטילת תגמול במקרים מסויימים - סעיף 39 לחוק</b>       | 421 |
|     | <b>פרק ו': דין יתרות התגמולים המגיעים לנכה שנפטר - סעיף 39א</b> | 423 |
|     | <b>לחוק</b>                                                     | 423 |
|     | <b>פרק ז': דין נכה במאסר - סעיף 40 לחוק</b>                     | 425 |
|     | <b>פרק ח': סמל הנכים - סעיף 41 לחוק</b>                         | 427 |
|     | <b>פרק ט': עבירות - סעיף 42 לחוק</b>                            | 429 |
|     | <b>פרק י': טיפול בנכים - סעיף 43 לחוק</b>                       | 431 |
| 1.  | הדין                                                            | 431 |
| 2.  | כללי                                                            | 432 |
| 3.  | תקנה 14 לתקנות הנכים (טיפול רפואי), התשי"ד-1954, שעניינה        |     |
| 432 | תגמול בגין אבדן השתכרות בשל טיפול רפואי                         | 432 |
| 4.  | סעיף 3א43 לחוק - הוסף בשנת 2013                                 | 433 |
| 433 | הגדרת המונח "טיפול" בסעיף 43 לחוק                               | 433 |
| 6.  | סעיף 1א43 - נכים שנכותם מתחת ל- 10%                             | 433 |
| 434 | ההלכה הפסוקה                                                    | 434 |

|                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------|-----|
| 7.1 העותר המרצה עונש מאסר אינו זכאי לקבל את כל הטיפולים              | 434 |
| הקבועים בסעיף 43(ג) לחוק.....                                        | 434 |
| 7.2 הטבות מכוח נוהל של אגף השיקום של משרד הביטחון ידונו              | 435 |
| בבית-משפט לעניינים מינהליים.....                                     | 435 |
| 7.3 סעיף 43 לחוק קובע כי כל נכה יקבל על חשבון המדינה טיפול           |     |
| במחלה שחלה בה בתקופת שירותו, עקב שירותו, בכל עת שיתגלה               |     |
| צורך בטיפול.....                                                     | 436 |
| 7.4 הפרשנות לפיה המערערים זכאים למימון הטיפול הרפואי על              |     |
| חשבון המשיב עולה בקנה אחד עם תכליתו של החוק הנ"ל.....                | 438 |
| 7.5 סעיף 43(א1) לחוק הנ"ל חל גם על נכות זמנית.....                   | 439 |
| 7.6 עתירה להשבת סכומי שעות ליווי סיעודי.....                         | 440 |
| 7.7 עתירת להמשך תשלום הטבת דמי נסיעות קבועים לנכים - דין             |     |
| נכים המתגוררים בחו"ל.....                                            | 442 |
| 7.8 עתירה מינהלית למענק שנתי לציווד ביתי או השתתפות ברכישת           |     |
| מוצרי חשמל.....                                                      | 442 |
| 7.9 עתירה להחזר הוצאות כספיות עבור שהייה במלון בתקופת                |     |
| החלמה.....                                                           | 444 |
| 7.10 עתירת העותר כלפי ההחלטה שלא להכיר בזכאותו של העותר              |     |
| לרכב רפואי.....                                                      | 446 |
| 7.11 האם ניתן להגביל בזמן את מימון הטיפול הנפשי לבן/בת הזוג          |     |
| של הנכה?.....                                                        | 447 |
| 7.12 תביעה לקבלת ליווי הרפואי ותוספת עזרת הזולת.....                 | 448 |
| 7.13 סירוב המדינה לשלם למלווה הזרה.....                              | 451 |
| 7.14 עתירה להתאמת רכב רפואי לפני נכות מצרפית.....                    | 453 |
| 7.15 עתירה שעניינה בזכויותיו של העותר כנכה צה"ל.....                 | 455 |
| 7.16 הפחתת דמי קיום.....                                             | 456 |
| 7.17 עתירה הנוגעת לאפליה בחישוב התגמולים המגיעים לנכי צה"ל           |     |
| - העתירה נדחתה.....                                                  | 458 |
| 7.18 בקשה לקבלת תגמולי מחייה באופן רטרואקטיבי מיום הגשת              |     |
| התביעה להכרה בזכאות מכוח חוק הנכים - הבקשה נדחתה.....                | 462 |
| 7.19 קביעה רפואית מובהקת, ברורה ומנומקת, הנסמכת על ממצאי             |     |
| בדיקתה הקלינית של הוועדה ושיקול דעתה המקצועי-רפואי,                  |     |
| הנופלת במתחם הסבירות.....                                            | 464 |
| <b>פרק י"א: השתתפות המדינה בתשלום הסדרי ביטוח - סעיף 43א</b>         |     |
| <b>לחוק.....</b>                                                     | 465 |
| <b>פרק י"ב: טיפול רפואי ותגמולים לחייל משוחרר - סעיף 43ב</b>         |     |
| <b>לחוק.....</b>                                                     | 467 |
| <b>פרק י"ג: תיאום דרגת משכורת; נכה שנפגע בשתי מלחמות - סעיפים 44</b> |     |
| <b>ו- 44א, 44ב לחוק.....</b>                                         | 469 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>פרק י"ד: תמצית ההלכה הפסוקה</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>471</b> |
| 1. חובת ההנמקה - דרישת ההנמקה כפי שנקבע בפסיקה, חלה על ועדות הרפואיות הפועלות מכוח חוק הנכים                                                                                                                                                                                                                                                   | 471        |
| 2. המנגנון הקבוע בשני החוקים הרלבנטיים - חוק הנכים וחוק הביטוח הלאומי - הינו מנגנון שנועד להבטיח, מחד, שאף נפגע לא יישאר ללא קבלת סיוע הולם למצבו, ומאידך, שלא יוענק כפל פיצוי ושתהיה וודאות (במגבלות) לגבי "הבחירה" מבחינת כל נפגע, לרבות בשל שיקולי תקציב                                                                                    | 471        |
| 3. בעל דין המבקש להאריך את המועד להגשת ערעור נדרש להראות "טעם מיוחד" לכך. זאת, בהתאם להוראת תקנה 176(ב) לתקנות, החלה בענייננו                                                                                                                                                                                                                  | 471        |
| 4. ככל שנפלו טעויות בקביעות העובדתיות, ואיננו קובעים כך, הדבר אינו מקים זכות ערעור לאור הוראתו הברורה של סעיף 34 (א) לחוק                                                                                                                                                                                                                      | 471        |
| 5. הדעת איננה נוחה מהאופן שבו פעל במקרה זה קצין התגמולים, עת מלכתחילה דחה את הבקשה רק מחמת חוסר קשר סיבתי, מבלי להחליט בשאלה האם קיימת פגימה העולה כדי נכות. באופן זה, ניתנה החלטה על יסוד הנמקה חלקית, דבר שגרר התארכות וסרבול מיותרים של ההליך, לאחר שערעור המשיבים על קביעה חלקית זו התקבל וקעת נדרש "גלגול" נוסף לצורך הכרעה סופית בעניינם | 472        |
| 6. חוק התגמולים בא להסדיר עניינם של חיילים בשירות סדיר אשר נפגעו בתקופת השירות, אך לא עקב השירות, מתוך הבנה כי חופשה של חייל היא חלק משירותו הצבאי, ומשכך יש להרחיב את הזכאות של חייל סדיר לתגמולים גם במהלך חופשה מאושרת, זאת בכפוף לכך שבעניינו של החייל יתקיימו התנאים הקבועים בחוק                                                         | 472        |
| 7. המערער אינו יכול לענות על תנאי הזכאות לתגמול עקב מצב רפואי (המכונה כאמור תט"ר "חלקי" - תקנה 14ב' לתקנות הנכים), והחל מהמועד בו נקבע שהוא מצוי באי-כושר מלא, לא ניתן היה להמשיך לשלם לו את התגמול ששולם לו ביחס לתקופת שקדמה לכך, בה היה באי כושר חלקי                                                                                       | 472        |
| 8. המערער בחר לממש את זכויותיו בגין פגיעתו באירוע באפיק מכוח חוק הביטוח הלאומי, ומשבחר כך אין הוא יכול לממש זכויות בגין פגיעה באירוע זה מכוח חוק הנכים                                                                                                                                                                                         | 473        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 9. העובדה שהמערער לא התלונן על כל בעיה רפואית לרבות בעמוד שדרה מותני במשך שנת שירותו הראשונה חרף השתתפותו בפעילויות פיזיות מאומצות מחד, והעובדה שכאבי גב תחתון פקדו אותו מייד לאחר האירוע ובעוצמה גדולה אשר הצריכה טיפולים רפואיים ממושכים מאידך, מבססת את המסקנה בדבר קיום קשר סיבתי בין האירוע לבין פריצת הדיסק שאובחנה אצלו בסמוך לאחר התאונה.....                                                                               | 473 |
| 10. המערער התגייס לצבא בפרופיל 97 כאשר בעברו הרפואי לא היו תלונות על כאבי גב תחתון. לאחר האירוע נשוא הערעור, החל המערער להתלונן על כאבים והגבלות בגב תחתון כמתואר בחוות-דעתו של ד"ר רנד. אמנם התייעוד הראשון על התלונות הופיע חודשיים וחצי לאחר האירוע כאשר המערער התלונן על כאב גב תחתון "מזה זמן רב", אולם, בהיעדר אירוע אחר שגרם לכאבי גב, ולאור ריבוי התלונות ומהותן, שוכנענו בקיום קשר סיבתי בין התלונות הנ"ל לבין האירוע..... | 473 |
| <b>חלק ג': חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
| <b>1970.....475</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |
| <b>שער א': מבוא.....475</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
| <b>פרק א': מהותו של חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה.....475</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
| <b>פרק ב': ההסדרים השונים לקבלת תגמולים וקיצבאות.....477</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |
| <b>פרק ג': קבלת תגמולים לנפגעי פעולות איבה - חוק התגמולים.....479</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
| <b>פרק ד': קבלת תגמולים לנכי צה"ל - חוק הנכים.....481</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
| <b>פרק ה': קבלת תגמולים לנפגעי תאונות עבודה - חוק הביטוח הלאומי.....483</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
| <b>פרק ו': השוואת ההסדרים.....485</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
| 1. כללי.....485                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
| 2. מחלה קונסטיטוציונלית - קשר סיבתי-משפטי.....485                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
| 3. נטל ההוכחה.....486                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
| 4. הבחנה בין תאונת עבודה לתאונת מקצוע וההבדלים בינם לבין ההסדר בחוק הנכים.....488                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
| 5. הבחנה בין תאונת עבודה לבין ההסדר בחוק הנכים.....488                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
| 6. ההבדלים בין חוק התגמולים וחוק הנכים לבין חוקי העבודה.....489                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
| <b>שער ב': פרשנות.....491</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |
| <b>פרק א': הגדרות - סעיף 1 לחוק.....491</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |     |
| 1. הדין.....491                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
| 2. "פעולת איבה".....493                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |
| 3. התנגשות עם אמבולנס בתפקיד חילוץ עקב מעשה טרור ותחולת חוק נפגעי פעולות איבה.....493                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
| 4. "פגיעת איבה".....494                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     |

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |            |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 5.   | ההלכה הפסוקה.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 495        |
| 5.1. | יש צורך בקשר סיבתי בין פעולת האיבה לפגיעה.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 495        |
| 5.2. | לא כל אימת שנפגע אדם ומבצע הפגיעה לא אותר, או שסיבתה אינה ידועה, מדובר בפעולת איבה.....                                                                                                                                                                                                                                                                         | 495        |
| 5.3. | על-מנת שאדם יוכר כנפגע איבה חייב להתקיים קשר סיבתי ממשי בין הפגיעה הנטענת לבין פעולת איבה מסויימת.....                                                                                                                                                                                                                                                          | 496        |
| 5.4. | הבדל בין רקע פלילי לפעולת איבה.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 497        |
| 5.5. | האם התובע זכאי לקבל קצבה לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, כבן משפחה של אחותו?.....                                                                                                                                                                                                                                                                          | 498        |
| 6.   | סעיף 12א(א) לחוק, אשר תוקן בשנת 2017 והוחל למפרע מיום 01.04.12 מכיר במניע משולב לאירוע איבה שהתרחש מחוץ לישראל. הוא לא דורש כי המטרה העיקרית או אף המשנית תהיה פגיעה בישראל או בעם היהודי, אך הוא יחול רק אם הוכח שהפעולה נעשתה בידי ארגון שהצהיר כי אחת ממטרותיו היא פגיעה בישראל או באזרחי ישראל או ביהודים, ובכלל זה פעולה שנעשתה תוך סיוע לארגון כאמור..... | 498        |
| 7.   | שעה שהמומחה הכיר בקשר סיבתי של גרימה בין המחלה לבין אירוע האיבה, תפקידה של הוועדה הרפואית יהיה לכמת אם יש לכלול בנכות את מכלול הסימפטומים או שבגין חלקם כבר הוכרה העוררת במסגרת ההכרה במצבה הנפשי וקבלה אחוזי נכות.....                                                                                                                                         | 499        |
| 8.   | יש להחיל על תובעים אשר לוקים במחלה קונסטיטוציונלית כסכיזופרניה ומבקשים הכרה לנכותם על-פי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה את ההלכות הנוהגות בעניין זה לגבי תובעים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום). לשון אחר - משהוכח כי הטריגר להתפרצות המחלה הקונסטיטוציונלית כסכיזופרניה נעוץ באירוע האיבה בו היה תובע מעורב, יש לזקוף לחובת אירוע האיבה את המחלה במלואה.....   | 499        |
|      | <b>פרק ב': חזקת פגיעת איבה - סעיף 2 לחוק</b> .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>501</b> |
| 1.   | הדין.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 501        |
| 2.   | כללי.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 501        |
| 3.   | הלכה פסוקה.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 501        |
| 3.1. | קבלת תשלום מארגון טרור לא מחייבת כי הפעולה נעשתה על רקע לאומני.....                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 501        |
| 3.2. | סעיף 2 לחוק התגמולים אינו מעביר לכתפי המשיב את נטל השכנוע באופן אוטומטי.....                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 502        |
| 3.3. | נפגע אדם בנסיבות שיש בהן יסוד סביר להניח שנפגע פגיעת איבה, יראו את הפגיעה כפגיעת איבה אם לא הוכח אחרת.....                                                                                                                                                                                                                                                      | 503        |
| 3.4. | משלא עמד העורר בנטל השכנוע בפעימה הראשונה ולא קמה החזקה שהפגיעה היא פגיעת איבה, לא מוטל על המשיבה נטל הפעימה השניה לשלול חזקה זו.....                                                                                                                                                                                                                           | 504        |

|     |                                                                                                                                         |     |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.5 | האם מדובר בתאונת דרכים או תאונה בעקבות פעולת איבה?                                                                                      | 504 |
|     | <b>שער ג': ריפוי, החלמה ושיקום, תגמול לנכה, ניכוי דמי חבר לארגון יציג</b>                                                               | 507 |
| 507 | <b>פרק א': ריפוי, החלמה ושיקום</b>                                                                                                      |     |
| 507 | 1. הדין                                                                                                                                 |     |
| 507 | 2. מימון מכון כושר הכולל בריכת שחיה                                                                                                     |     |
| 508 | 3. הלוואה על חשבון קיצבה - עקב חובות                                                                                                    |     |
| 508 | 4. החזר הוצאות נסיעה לדיוני וועדה רפואית לעררים ולהחזר הוצאות בגין רכישת קנביס רפואי                                                    |     |
| 513 | <b>פרק ב': תגמול לנכה - סעיפים 4 ו-4א לחוק</b>                                                                                          |     |
| 513 | 1. הדין                                                                                                                                 |     |
| 516 | 2. כללי                                                                                                                                 |     |
| 517 | 3. הלכה פסוקה                                                                                                                           |     |
| 517 | 3.1 תפקידה של הרשות המאשרת היא לקבוע האם מדובר בפגיעת איבה כמשמעותה בחוק                                                                |     |
| 517 | 3.2 חובת קיום קשר סיבתי בין פגיעת האיבה לבין נכותו של הנפגע                                                                             |     |
| 517 | 3.3 קביעת דרגת נכות היא בסמכותה של ועדה רפואית                                                                                          |     |
| 518 | 3.4 פרשנותו של סעיף 34 לחוק שירות המדינה                                                                                                |     |
| 521 | <b>פרק ג': ניכוי דמי חבר לארגון יציג - סעיף 4א לחוק</b>                                                                                 |     |
| 523 | <b>פרק ד': קביעת דרגת נכות - סעיף 5 לחוק</b>                                                                                            |     |
| 523 | 1. הדין                                                                                                                                 |     |
| 523 | 2. כללי                                                                                                                                 |     |
| 523 | 3. הלכה פסוקה                                                                                                                           |     |
| 523 | 3.1 הוועדה תשקול אם יש מקום לקבוע למערער נכות זמנית בתחום הנפשי בעקבות האירוע שהוכר                                                     |     |
| 524 | 3.2 הוועדה הרפואית תתייחס לממצאי הוועדה בכל הנוגע לראיות שעל יסודן קבעה שהמערער סבלה בפגיעה מפגיעת ראש                                  |     |
| 525 | 3.3 יש לדון בהחמרת מצבו של המערער                                                                                                       |     |
| 526 | 3.4 הוועדה מילאה אחר הוראת פסק-הדין, לפיכך בית-הדין לא יתערב                                                                            |     |
| 527 | 3.5 החלטת הוועדה הרפואית לעררים ניתנת לערעור בפני בית-הדין האזורי לעבודה בשאלה משפטית בלבד                                              |     |
| 528 | 3.6 סעיף 5(ד) לחוק התגמולים מחיל את הוראת סעיף 119 לחוק הביטוח הלאומי                                                                   |     |
| 528 | 3.7 רופא או וועדה רפואית שנתמנו לעניין סעיף 118 לחוק הביטוח יקבעו את דרגת הנכות לפי המבחנים והכללים שהותקנו על-פי סעיף 10(ב) לחוק הנכים |     |

|                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.8 היעדר נימוק בקביעה כי אין קשר על דרך של "החמרה" בין האירועים המוחיים שפקדו את המבקש ובין פגיעתו שהוכרה כפגיעת איבה               | 529 |
| 3.9 ערעור על אי-נימוק בדחיית בקשת המערער לקביעת דרגת נכותו מחדש בשל החמרת מצבו עקב אירוע פעולת איבה בו נפגע                          | 532 |
| 3.10 אי-נימוק בקביעה הוועדה - אי-התייחסות לא התייחסה לאף אחד מגורמי הסיכון עליהם עמדה הוועדה מדרג ראשון                              | 533 |
| 3.11 ערעור לפי סעיף 5 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה - אירוע איבה מיום 18.01.91                                                    | 535 |
| 3.12 ערעור לפי סעיף 5 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה - אירוע איבה מיום 08.02.06                                                    | 538 |
| 3.13 ערעור לפי סעיף לפני ערעור לפי סעיף 5 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה - התייחסות הוועדה לכלל המסמכים - אירוע איבה מיום 25.07.06 | 540 |
| 3.14 ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים לפיה קיימת החמרה במצבו של המשיב בשיעור של 10% - אי-נימוק החלטת הוועדה                      | 542 |
| <b>פרק ה': עניינים שונים - סעיפים 6 עד 8 לחוק</b>                                                                                    | 545 |
| 1. ביטוח חיים - סעיף 6 לחוק                                                                                                          | 545 |
| 2. תגמול והטבות לבני משפחה - סעיף 7 לחוק                                                                                             | 545 |
| 3. מענק להוצאות קבורה - סעיף 7 לחוק                                                                                                  | 547 |
| 4. תשלום חודשי בעד אבדן הכנסה לאפוטרופוס של יתום משני הוריו - סעיף 7 לחוק                                                            | 547 |
| 5. היעדרות קרוב משפחה מעבודה - סעיף 7 לחוק                                                                                           | 548 |
| 6. דין נפגע או בן משפחה לעניין כל חיקוק אחר                                                                                          | 548 |
| <b>שער ד': סמכות שר הרווחה, מינוי רשות מאשרת, ערר, סמכות בית-הדין לעבודה, קביעת מועדים ייצוג בפני בית-הדין - סעיפים 9 עד 14 לחוק</b> | 549 |
| <b>פרק א': סמכות שר העבודה והרווחה - סעיף 9 לחוק</b>                                                                                 | 549 |
| <b>פרק ב': מינוי רשות מאשרת - סעיף 10 לחוק</b>                                                                                       | 551 |
| 1. הדין                                                                                                                              | 551 |
| 2. כללי                                                                                                                              | 551 |
| 3. בקשת רשות ערעור - מניעה מלדון בנכות שמיעה                                                                                         | 551 |
| <b>פרק ג': ערר - סעיף 11 לחוק</b>                                                                                                    | 553 |
| 1. הדין                                                                                                                              | 553 |
| 2. כללי                                                                                                                              | 553 |
| 3. הוראת הסופיות 11(ה) לחוק                                                                                                          | 553 |
| 4. הלכה פסוקה                                                                                                                        | 554 |

|     |                                                                                                                                                                                                                                    |            |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.1 | על העותרת להעלות בוועדה את טענותיה וככל שלא תישא החלטתה חן בעיניה בנקודה משפטית תוכל לערער בפני בית-הדין האזורי לעבודה.....                                                                                                        | 554        |
| 4.2 | כל טעות מהווה נשוא לביקורת שיפוטית.....                                                                                                                                                                                            | 554        |
| 4.3 | העורר לא הרים את נטל השכנוע, לא הוכח כי פגיעתו היתה חלק מאירוע האיבה.....                                                                                                                                                          | 555        |
|     | <b>פרק ד': אישור פגיעת איבה - סעיף 12 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                | <b>557</b> |
| 1.  | הדין.....                                                                                                                                                                                                                          | 557        |
| 2.  | כללי.....                                                                                                                                                                                                                          | 557        |
| 3.  | ההלכה הפסוקה.....                                                                                                                                                                                                                  | 558        |
| 3.1 | התאמת סעיף ליקוי לאור סבל מרעשים טנטון וסחרחורת.....                                                                                                                                                                               | 558        |
| 3.2 | בקשת רשות ערעור דחיית ערעור על קביעת דרגות נכות זמניות בגין ליקוי שמיעה וטנטון.....                                                                                                                                                | 559        |
|     | <b>פרק ה': סמכות בית-דין לעבודה - סעיף 13 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                            | <b>563</b> |
|     | <b>פרק ו': קביעת מועדים; ייצוג בפני בית-דין - סעיפים 13א ו-14 לחוק.....</b>                                                                                                                                                        | <b>565</b> |
|     | <b>שער ה': תחולת חוק הביטוח, תגמול לפי חוק זה או גימלה לפי חוק הביטוח עקב מאורע אחר, תגמול לפי חוק זה או גימלה לפי חוק הביטוח ליתום - סעיפים 15 עד 16א לחוק.....</b>                                                               | <b>567</b> |
|     | <b>פרק א': תחולת חוק הביטוח - סעיף 15 לחוק.....</b>                                                                                                                                                                                | <b>567</b> |
|     | <b>פרק ב': תגמול לפי חוק זה או גימלה לפי חוק הביטוח עקב מאורע אחר - סעיף 16 לחוק.....</b>                                                                                                                                          | <b>569</b> |
| 1.  | הדין.....                                                                                                                                                                                                                          | 569        |
| 2.  | כללי.....                                                                                                                                                                                                                          | 569        |
| 3.  | פרשנותו של סעיף 34 לחוק שירות המדינה.....                                                                                                                                                                                          | 570        |
|     | <b>פרק ג': תגמול לפי חוק זה או גימלה לפי חוק הביטוח ליתום - סעיף 16א לחוק.....</b>                                                                                                                                                 | <b>571</b> |
|     | <b>שער ו': תגמולים לפי חוק זה ותגמולים או פיצויים לפי חוקים אחרים, תגמול לבן משפחה לפי חוק משפחות חיילים ולפי חוק זה, תגמול לנכה לפי חוק הנכים ולפי חוק זה, תגמולים לנכה ובן משפחה לפי מספר חוקים - סעיפים 17 עד 17ג לחוק.....</b> | <b>573</b> |
|     | <b>פרק א': תגמולים לפי חוק זה ותגמולים או פיצויים לפי חוקים אחרים - סעיף 17 לחוק.....</b>                                                                                                                                          | <b>573</b> |
|     | <b>פרק ב': תגמול לבן משפחה לפי חוק משפחות חיילים ולפי חוק זה; תגמול לנכה לפי חוק הנכים ולפי חוק זה; תגמולים לנכה ובן משפחה לפי מספר חוקים - סעיפים 17א עד 17ג לחוק.....</b>                                                        | <b>575</b> |

|                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| שער ז': טובות הנאה, תגמולים לפי חוק זה מכוח מספר עילות, הוראות לעניין נפגע מפעולת איבה שמטרתה המשנית היא פגיעה בישראל.....                       | 577 |
| פרק א': טובות הנאה - סעיף 17 לחוק.....                                                                                                           | 577 |
| פרק ב': תגמולים לפי חוק זה מכוח מספר עילות - סעיף 17 לחוק.....                                                                                   | 579 |
| פרק ג': הוראות לעניין נפגע מפעולת איבה שמטרתה המשנית היא פגיעה בישראל - סעיף 17 לחוק.....                                                        | 581 |
| שער ח': תגמולים מאוצר המדינה, נפגע מפעולת איבה נגד העם היהודי - החלת החוק, תחולה, נפגעי התש"ח-התש"ט, בני משפחה, סייג - סעיפים 18 עד 22 לחוק..... | 583 |
| פרק א': תגמולים מאוצר המדינה - סעיף 18 לחוק.....                                                                                                 | 583 |
| פרק ב': נפגע מפעולת איבה נגד העם היהודי - החלת החוק - סעיף 18 לחוק.....                                                                          | 585 |
| פרק ג': תחולה - סעיף 19 לחוק.....                                                                                                                | 587 |
| פרק ד': עניינים שונים.....                                                                                                                       | 589 |
| 1. נפגעי התש"ח-התש"ט - סעיף 19א לחוק.....                                                                                                        | 589 |
| 2. בני משפחה - סעיף 19ב לחוק.....                                                                                                                | 589 |
| 3. סייג - סעיף 19ג לחוק.....                                                                                                                     | 589 |
| 4. תביעה לתגמול - סעיף 19ד לחוק.....                                                                                                             | 590 |
| 5. חובת עדכון פרטים - סעיף 19ה לחוק.....                                                                                                         | 590 |
| 6. עונשין - סעיף 19ו לחוק.....                                                                                                                   | 590 |
| 7. תשלום שלא על-ידי המוסד - סעיף 20 לחוק.....                                                                                                    | 591 |
| 8. סמל ותעודה לנכים - סעיף 20א לחוק.....                                                                                                         | 591 |
| 9. ביצוע - סעיף 21 לחוק.....                                                                                                                     | 592 |
| 10. תיאומים - סעיף 22 לחוק.....                                                                                                                  | 592 |
| חלק ד': חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950, חוק קיצבאות לחיילי מילואים, חוק המשטרה - נכים ונספים.....                   | 593 |
| שער א': כללי - סעיפים 1 עד 6 לחוק.....                                                                                                           | 593 |
| פרק א': פירושים - סעיף 1 לחוק.....                                                                                                               | 593 |
| 1. הדין.....                                                                                                                                     | 593 |
| 2. תכלית החוק.....                                                                                                                               | 596 |
| 3. "נספה" היסטוריה חקיקתית.....                                                                                                                  | 596 |
| 4. "ידועה בציבור" - אלמנה לצורך קבלת התגמולים.....                                                                                               | 597 |
| 5. בן חורג.....                                                                                                                                  | 598 |
| 6. "עקב השירות".....                                                                                                                             | 598 |

|          |                                                                                                                                          |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 599..... | 7. הגדרת "בן משפחה".....                                                                                                                 |
| 599..... | 8. הגדרת "נכות".....                                                                                                                     |
| 599..... | 9. הלכה פסוקה.....                                                                                                                       |
| 599..... | 9.1 אין קשר בין הנכות של המנוח לבין פטירתו.....                                                                                          |
| 600..... | 9.2 המנוח בעת פטירתו שוחרר זה מכבר מן השירות, לפיכך אינו חוסה תחת ההגדרה של חייל אלא חייל משוחרר.....                                    |
| 600..... | 9.3 יש לראות במערערת כידועה בציבור של המנוח היות והתמלאו שני הקרטיונים להגדרת ידועה בציבור.....                                          |
| 600..... | 9.4 ערעור על החלטת קצין התגמולים לדחות את בקשתה של המערערת להכיר בזכויותיה לפי חוק משפחות חיילים.....                                    |
| 604..... | 9.5 בקשה לסילוק על-הסף - תביעת יורשים.....                                                                                               |
| 607..... | <b>פרק ב': תחולת החוק על אלמן - סעיף 1א לחוק.....</b>                                                                                    |
| 609..... | <b>פרק ג': סמכות להעלות שיעורים - עדכון סכומים והעלאת שיעורים - סעיפים 1ב ו- 1ג לחוק.....</b>                                            |
| 611..... | <b>פרק ד': מחלות בשירות בחזקת מחלה עקב השירות, חבלה בדרך למחנה או ממנו, מוות בשירות בחזקת מוות עקב השירות - סעיפים 2 עד 2ב לחוק.....</b> |
| 611..... | 1. הדין.....                                                                                                                             |
| 611..... | 2. הוספת סעיפים 2א ו- 2ב לחוק.....                                                                                                       |
| 612..... | 3. הקשר הסיבתי בחוקי התגמולים - כללי.....                                                                                                |
| 613..... | 4. נטל ההוכחה על-פי חוק משפחות חיילים שנספו - סעיף 2א-2ב לחוק.....                                                                       |
| 614..... | 5. סעיף 2א - הרחבת היקף זכויות משפחות נספים.....                                                                                         |
| 614..... | 6. היעדרות ללא רשות מן השירות.....                                                                                                       |
| 615..... | 7. ההלכה הפסוקה.....                                                                                                                     |
| 615..... | 7.1 במועד מותה של המנוחה היא נעדרה שלא ברשות מן השירות ונחשבה לנפקדת.....                                                                |
| 615..... | 7.2 לא הוכח קשר בין נסיבות מותו של המנוח לבין נכותו המוכרת כמשמעותו בחוק.....                                                            |
| 616..... | 7.3 כאשר מדובר באירוע שהתרחש בבית ובזמן חופשה, נטל ההוכחה היה ונשאר על המערערים.....                                                     |
| 616..... | 7.4 הנטל רובץ על כתפי המשיב היות ורק הוא יודע מה היה מעמד המנוח ביום מותו.....                                                           |
| 617..... | 7.5 אין קשר סיבתי-רפואי בין חשיפה לחומרים ממיסים לבין תסמונת דום - נשימה בשינה.....                                                      |
| 617..... | 7.6 כאשר יש היתר כדין לחופשה אזי המנוח הינו בגדר נספה.....                                                                               |
| 617..... | 7.7 מחיקת תביעה בעקבות חוסר סמכות עניינית.....                                                                                           |
| 618..... | 7.8 המנוח נחשב כ"נספה" לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה - נסיעה ברכב אזרחי ללא מדים.....                                               |

|      |                                                                                                                        |     |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 7.9  | האם הוכיח המשיב כי הפטירה לא היתה עקב השירות - שכן לא הוכחה חשיפה לקרינה אלקטרו-מגנטית?                                | 619 |
| 7.10 | תביעת פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לתובעת לאחר שנתקלה בזיו במדרכה                                                      | 620 |
| 7.11 | ערעור על פסק-דין הדוחה הכרה באם שכולה                                                                                  | 621 |
| 627  | <b>פרק ה': דין נעדרים - סעיף 3 לחוק</b>                                                                                |     |
| 629  | <b>פרק ו': קצין תגמולים - סעיף 4 לחוק</b>                                                                              |     |
| 631  | <b>פרק ז': ועדת ערעור - סעיף 5 לחוק</b>                                                                                |     |
| 633  | <b>פרק ח': סמכויות עזר - סעיף 6 לחוק</b>                                                                               |     |
| 633  | 1. הדין                                                                                                                |     |
|      | 2. האם וועדה רפואית מוסמכת להורות על עריכת חקירה סמויה בעניינו של נבדק על-מנת לאסוף מידע באשר למצבו הרפואי או התפקודי? | 633 |
| 637  | <b>שער ב': שיעורי תגמולים - סעיפים 7 עד 13 לחוק</b>                                                                    |     |
| 637  | <b>פרק א': תגמולים לאלמנה בלי ילדים - סעיף 7 לחוק</b>                                                                  |     |
| 639  | <b>פרק ב': תגמולים לאלמנה עם יתומים - סעיף 8 לחוק</b>                                                                  |     |
| 641  | <b>פרק ג': עניינים שונים</b>                                                                                           |     |
| 641  | 1. תגמולים לאלמנה במצב מיוחד - סעיף 8א לחוק                                                                            |     |
| 641  | 2. סכום חודשי למימון צרכים מיוחדים - סעיף 8ב לחוק                                                                      |     |
| 641  | 3. תוספת לאלמנה של נספה - סעיף 8ג לחוק                                                                                 |     |
| 641  | 4. תגמולים בעד יתומים ואחים - סעיף 9 לחוק                                                                              |     |
| 642  | 5. תגמולים בעד יתומים משני הוריהם - סעיף 9ב לחוק                                                                       |     |
| 642  | 6. תגמולים לשכולים - סעיף 10 לחוק                                                                                      |     |
| 643  | 7. תוספת להורים שכולים בעד אחי הנספה - סעיף 10א לחוק                                                                   |     |
| 644  | 8. תשלום חודשי לצרכים מיוחדים - סעיף 10ג לחוק                                                                          |     |
| 644  | 9. תגמול לשכול במצב מיוחד - סעיף 11 לחוק                                                                               |     |
| 645  | 10. תגמולים להורים זקנים - סעיף 12 לחוק                                                                                |     |
| 646  | 11. דין גרושה הזכאית למזונות - סעיף 13א לחוק                                                                           |     |
| 646  | 12. דין גרושה שיש איתה יתומים של נספה - סעיף 13ב לחוק                                                                  |     |
| 647  | 13. אישה שעזבה את הנספה - סעיף 13ג לחוק                                                                                |     |
| 649  | <b>שער ג': הענקות אחרות - סעיפים 14 ו-15 לחוק</b>                                                                      |     |
| 649  | <b>פרק א': תוספת לתקופת הריון והענקת מיוחדת בקשר ללידה - סעיף 14 לחוק</b>                                              |     |
| 651  | <b>פרק ב': עניינים שונים</b>                                                                                           |     |
| 651  | 1. מענק מיוחד לאלמנה בעת התאלמנותה - סעיף 14א לחוק                                                                     |     |
| 651  | 2. מענק מיוחד - סעיף 14ב לחוק                                                                                          |     |
| 651  | 3. ביטוח בפני מחלה - סעיף 15 לחוק                                                                                      |     |
| 653  | <b>שער ד': הטבות - סעיפים 15א עד 15ט לחוק</b>                                                                          |     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| פרק א': הטבות והיקפן - סעיף 15 לחוק                                                                                                                                                                                                                                                        | 653 |
| פרק ב': עניינים שונים                                                                                                                                                                                                                                                                      | 655 |
| 1. הטבות לשיקום תעסוקתי - סעיף 15ב לחוק                                                                                                                                                                                                                                                    | 655 |
| 2. הטבות רכב וניידות - סעיף 15ג לחוק                                                                                                                                                                                                                                                       | 656 |
| 3. הטבות לרווחה - סעיף 15ד לחוק                                                                                                                                                                                                                                                            | 657 |
| 3.1 הדין                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 657 |
| 3.2 כללי                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 660 |
| 3.3 ערעור על פסק-דין הדוחה בקשה לסיוע בדיור                                                                                                                                                                                                                                                | 661 |
| 4. הטבות לדיור - סעיף 15ה לחוק                                                                                                                                                                                                                                                             | 663 |
| 5. הטבות רפואיות - סעיף 15ו לחוק                                                                                                                                                                                                                                                           | 665 |
| 6. הטבות לטיפול - סעיף 15ז לחוק                                                                                                                                                                                                                                                            | 667 |
| 7. הטבות להנצחה - סעיף 15ח לחוק                                                                                                                                                                                                                                                            | 668 |
| 8. ועדת חריגים להטבות - סעיף 15ט לחוק                                                                                                                                                                                                                                                      | 669 |
| שער ה': סייגים לזכות התגמול - סעיפים 16 עד 21 לחוק                                                                                                                                                                                                                                         | 671 |
| פרק א': התנהגות רעה חמורה - סעיף 16 לחוק                                                                                                                                                                                                                                                   | 671 |
| 1. הדין                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 671 |
| 2. שימוש בסמים - התנהגות רעה                                                                                                                                                                                                                                                               | 671 |
| 3. ההלכה הפסוקה                                                                                                                                                                                                                                                                            | 671 |
| 3.1 מותו של המנוח אינו בגדר התנהגות רעה                                                                                                                                                                                                                                                    | 671 |
| 3.2 נהיגה ללא רישיון מהווה התנהגות רעה חמורה                                                                                                                                                                                                                                               | 671 |
| 3.3 האם התנהגות המנוח מהווה התנהגות רעה חמורה?                                                                                                                                                                                                                                             | 672 |
| 3.4 מחדליהם של אחרים, בין אם זה מפקדו הישיר של החייל והחיילים שסבבו אותו, ובין אם מחדלים מערכתיים (והיו מחדלים משמעותיים, בכך אין כל ספק!) אין כדי להקחות ממעשיו הרעים והחמורים של המנוח, וזאת גם בהתעלם מן התוצאה הקשה שהובילה למותו של המנוח וחייל נוסף, ולפציעתם של שלושה חיילים נוספים | 676 |
| פרק ב': נטילת תגמול במקרים מסויימים - סעיף 17 לחוק                                                                                                                                                                                                                                         | 677 |
| פרק ג': מקבל תגמול או הטבה המרצה עונש מאסר - סעיף 18 לחוק                                                                                                                                                                                                                                  | 679 |
| פרק ד': הפסקת תגמול והטבה לבני משפחתו של נעדר - סעיף 19 לחוק                                                                                                                                                                                                                               | 681 |
| פרק ה': תגמול לאלמנה שהיא גם שכולה ולא למנה שהתאלמנה מנספה - סעיף 20 לחוק                                                                                                                                                                                                                  | 683 |
| 1. הדין                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 683 |
| 2. תביעה להמשך תשלום קיצבת השארים                                                                                                                                                                                                                                                          | 683 |
| פרק ו': תגמולים לבן משפחה לפי חוק זה ולפי חוק נפגעי איבה - סעיף 20א לחוק                                                                                                                                                                                                                   | 685 |
| פרק ז': תגמול חודשי ופיצויים לפי חוק אחר - סעיף 21 לחוק                                                                                                                                                                                                                                    | 687 |

|                                                                                                          |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. הדין                                                                                                  | 687        |
| 2. פרשנות סעיף 21 לחוק                                                                                   | 688        |
| 3. יחסי הגומלין בין חוק הפלת"ד לבין חוק משפחות חיילים שנספו                                              | 689        |
| 4. ההלכה הפסוקה                                                                                          | 689        |
| 4.1 התביעה לא מגלה עילה לפיצוי המערערת כניזוק משני על-פי אמות-המידה שנקבעו                               | 689        |
| 4.2 כאשר המנוח נהרג והוא לא היה בשירות הצבאי אין המאשימה זכאית לתגמולים                                  | 690        |
| 4.3 על הנתבעת לפצות את התובע בסכום השווה ל- 80% משילוש הסכום המשתלם                                      | 690        |
| <b>פרק ח': עניינים שונים</b>                                                                             | <b>693</b> |
| 1. זכויות לפי חוק זה ולפי חוק הביטוח הלאומי, התשי"ד-1953 - סעיף 21א לחוק                                 | 693        |
| 2. זכויות לפי חוק זה ולפי חוק שירות המדינה (גימלאות), התשט"ו-1955 - סעיף 21ב לחוק                        | 694        |
| <b>שער ו': סדרי התביעה - סעיפים 23 עד 26 לחוק</b>                                                        | <b>695</b> |
| <b>פרק א': בקשות - סעיף 23 לחוק</b>                                                                      | <b>695</b> |
| 1. הדין                                                                                                  | 695        |
| 2. חזקת מסירת ההחלטה                                                                                     | 695        |
| 3. טיבה של ההחלטה - תוקפן של הנחיות פנימיות                                                              | 695        |
| 4. הלכה הפסוקה                                                                                           | 696        |
| <b>פרק ב': מילווה לתובע עד מתן החלטה - סעיף 24 לחוק</b>                                                  | <b>699</b> |
| <b>פרק ג': ערעור - סעיף 25 לחוק</b>                                                                      | <b>701</b> |
| 1. הדין                                                                                                  | 701        |
| 2. כללי                                                                                                  | 701        |
| 3. הלכה פסוקה                                                                                            | 702        |
| 3.1 יש להחזיר את תיקה של המערערת לקצין התגמולים, על-מנת שיתן החלטה חדשה לאחר שיבחן את רקע מחלתו של המנוח | 702        |
| 3.2 לא הוכח מהפן העובדתי והרפואי כאחד, שהמחלה נגרמה עקב תנאי השירות בצבא                                 | 702        |
| 3.3 היפוך נטלי הראיה אין בו כדי לשנות את תוצאות פסק-דינה של הוועדה                                       | 702        |
| 3.4 ניתן לערער בנקודה משפטית בלבד                                                                        | 703        |
| 3.5 יש לקבל את הערעור ולקבוע כי המנוח הינו בגדר נספה                                                     | 703        |
| <b>פרק ד': החלטות חדשות - סעיף 25א לחוק</b>                                                              | <b>705</b> |
| 1. הדין                                                                                                  | 705        |
| 2. כללי                                                                                                  | 705        |
| 3. הלכה פסוקה                                                                                            | 705        |

|                                                                                                           |                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 3.1 התצהירים מהווים ראיה חדשה כמשמעותה בסעיף 25א(א)                                                       |                 |
| לחוק חיילים                                                                                               | 705.....        |
| 3.2 יש להניח בפני קצין התגמולים, ראיות חדשות שלא היו בפניו עת נתן את ההחלטה הקודמת                        | 705.....        |
| 3.3 המשיב כבול לעת מתן החלטתו נשוא הערעור להחלטת קצין התגמולים לחוק הנכים בדבר הכרה בטרשת העורקים         | 706.....        |
| <b>פרק ה': עניינים שונים</b>                                                                              | <b>709.....</b> |
| 1. החזרת כספים ששולמו שלא כדין - סעיף 25 לחוק                                                             | 709.....        |
| 2. עיכוב זמני של תגמולים - סעיף 25 לחוק                                                                   | 709.....        |
| 3. התיישנות תביעות - סעיף 26 לחוק                                                                         | 709.....        |
| <b>שער ז': סדרי תשלום - סעיפים 27 עד 35 לחוק</b>                                                          | <b>711.....</b> |
| <b>פרק א': התשלום מאוצר המדינה - סעיף 27 לחוק</b>                                                         | <b>711.....</b> |
| <b>פרק ב': מאימתי משלמים תגמולים - סעיף 28 לחוק</b>                                                       | <b>713.....</b> |
| <b>פרק ג': מאימתי יינתנו ההטבות - סעיף 28א לחוק</b>                                                       | <b>715.....</b> |
| 1. הדין                                                                                                   | 715.....        |
| 2. משמעות הוראת סעיף 28א לחוק                                                                             | 715.....        |
| 3. ההלכה הפסוקה                                                                                           | 716.....        |
| 3.1 על-מנת לפתוח את דלת הוועדה יש לעמוד בנטל ההוכחה                                                       | 716.....        |
| 3.2 ראוי ונכון להקדים את המועד ליום הפטירה כל אימת שזהותו של המבקש הוכרה                                  | 717.....        |
| 3.3 אין מקום להתערב בהחלטת המשיב                                                                          | 717.....        |
| 3.4 המועד הקובע בו בוחנים את מעמדם של השארים הינו המועד בו הוגשה הבקשה גם באם מועד ההכרה היה לאחר מועד זה | 718.....        |
| <b>פרק ד': תגמול בעד יתום המשרת שירות חובה בצה"ל - סעיף 29 לחוק</b>                                       | <b>721.....</b> |
| <b>פרק ה': מענק נישואין לילדו של נספה - סעיף 29א לחוק</b>                                                 | <b>723.....</b> |
| <b>פרק ו': עניינים שונים</b>                                                                              | <b>725.....</b> |
| 1. מענק ליתום שהגיע למצוות - סעיף 29ג לחוק                                                                | 725.....        |
| 2. קצובת הבראה ונופש - סעיף 29ד לחוק                                                                      | 725.....        |
| 3. מענק ליתום שני הוריו - סעיף 29ה לחוק                                                                   | 725.....        |
| 4. תגמולים והטבות - הוראות שונות - סעיף 31 לחוק                                                           | 725.....        |
| 5. ניכוי דמי חבר לארגון יציג - סעיף 31א לחוק                                                              | 726.....        |
| 6. ניכוי תשלומי יתר - סעיף 31ב לחוק                                                                       | 727.....        |
| 7. סילוק מלוות שיקום - סעיף 32 לחוק                                                                       | 727.....        |
| 8. דין יתרות התגמולים המגיעים לבן משפחה שנפטר - סעיף 32א לחוק                                             | 727.....        |
| <b>שער ח': תקנות - שיקום - סעיפים 33 עד 35 לחוק</b>                                                       | <b>729.....</b> |
| <b>פרק א': תקנות בדבר שיקום - סעיף 33 לחוק</b>                                                            | <b>729.....</b> |
| <b>פרק ב': חובת העסקה אחרי גיל הפרישה - סעיף 33א לחוק</b>                                                 | <b>731.....</b> |

|          |                                                                       |
|----------|-----------------------------------------------------------------------|
| 733..... | פרק ג': עניינים שונים                                                 |
| 733..... | 1. הקלות שונות - סעיף 34 לחוק                                         |
| 733..... | 2. הגדרות מיוחדות - סעיף 35 לחוק                                      |
| 735..... | שער ט': עניינים שונים                                                 |
| 735..... | פרק א': הוועדה למתן סיוע לפני משורת הדין - סעיף 35א לחוק              |
| 737..... | פרק ב': שונות - סעיפים 36 עד 37א לחוק                                 |
| 739..... | פרק ג': הקבורה הצבאית                                                 |
| 741..... | פרק ד': נוהלים פנימיים ומועדים                                        |
| 743..... | פרק ה': תביעת קיבוץ - ידיד בית-המשפט                                  |
| 745..... | פרק ו': חוק תשלום קיצבאות לחיילי מילואים ולבני משפחותיהם, התשס"ב-2002 |
| 755..... | פרק ז': חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-1981                         |
| 755..... | 1. הדין                                                               |
| 757..... | 2. סעיף 1 לחוק                                                        |
| 757..... | 3. השוואת מעמד השוטר למעמד החייל והחלת חוק הנכים בהתאם - סעיף 2 לחוק  |
| 757..... | 4. נטל ההוכחה - שוטר שנפגע לאחר שפרש מן המשטרה - סעיף 3 לחוק          |
| 758..... | 5. שוטר שנפגע כתוצאה מטיפול רפואי לקוי                                |
| 758..... | 6. סעיף 5 לחוק                                                        |
| 759..... | 7. בקשה לסילוק התביעה על-הסף בהיעדר עילה                              |
| 760..... | 8. בקשה להורות על דחיית הודעה לצד ג' על-הסף, מחמת ייחוד עילה          |